ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5624 ՅՈՒԼԻՍ 22/4 ՕԳՈՍՏՈՍ 1904 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՋԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1322 ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5624

درعلیه‌ده غلطه‌ده « آرەولك » غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանտօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կ'երեւի թէ Ռուսիա կ'ուզէ Անգլիոյ համբերութիւնը սպառել, որպէս զի երբ անիկա գործի սկսի, Ֆրանսա ալ իր կողմը բռնել ստիպուի։ Ուրիշ կերպով չիմացուիր, քանի որ Մալաքքա շոգենաւին խնդիրը հազիւ փակուած՝ Վլատիվօսթօքի նաւատորմին ընկղմեց անգլիական Նայթ Քոմանտըր շոգենաւը, ինչ որ շատ աւելի ծանրակշիռ իրողութիւն մըն է քան Մալաքքայի գրաւումը, եւ զոր միջազգային օրինաց բռնաբարում անուանեցին Պ. Պալֆուր եւ Լորտ Լանստաուն անգլիական Խորհրդարանի կրկին ժողովներուն մէջ։ Բարեբախտաբար միեւնոյն ժամանակ լուր յայտնեցին թէ Ռուսիա խոստացած է այդ մասին ալ կատարեալ գոհացում տալ, ինչպէս առջի միջադէպին առթիւ տուաւ։ Առանց այդ յայտարարութեանը՝ քաղաքական աշխարհը շատ վրդովիչ խնդիրի մը առջեւ կը գտնէր ինքզինքը եւ կրնար սպառնալ խանգարելու ընդհանուր խաղաղութիւնը։

*** Անգլօ-ֆրանսական համաձայնութիւնը շատ փափուկ կացութեան մը մէջ դրած է Ֆրանսան հանդէպ Սպանիոյ՝ Մարոքի մասին։ Մէկ կողմէ այդ համաձայնութեան շնորհիւ Ֆրանսա կարգ մը առաւելութիւններ ձեռք բերած է Մարոքի մէջ, միւս կողմէ չուզեր վշտացնել Սպանիան, որ շատ զգածուած կ'երեւի այդ առաւելութեանց Ֆրանսայի կողմէ ստացման դէմ։ Ուստի բանակցութիւն բանակցութեան վրայ կը կատարուի երկու երկիրներուն միջեւ, բայց գործնական ելք մը չի կրնար յանգիլ։ Վերջին լուրն այն է թէ ժամանակապէս դադրած են բանակցութիւնները՝ մինչեւ որ Պ. Տէլքասէ իր ընելիք ուղեւորութենէն վերադառնայ։

Այդ ուղեւորութիւնը ատեն մը կարծուեցաւ թէ դէպի Բեդերսպուրկ պիտի ըլլար, եւ պահ մը հաւատացուեցաւ իբր ամենակարեւոր իրողութիւն մը։ Յետոյ երբ տեսնուեցաւ թէ տեղի չունեցաւ, կարծողներ եղան թէ բնաւ չպիտի կատարուի ան եւ կամ արդէն մտադրուած իսկ չէր։ Սակայն աւելի հաւանականը ան է որ քիչ մը յետաձգել պարտաւոր դատուեցաւ։ Իսկ ուղեւորութեան նպատակին համար այնքան շատ ենթադրութիւններ եղան, որ անոնցմէ մէկն ալ սա համարուեցաւ թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարի Բեդերսպուրկ երթալուն նպատակն է ձգեր համոզել Ռուսիոյ կառավարութիւնը վերջ տալ պատերազմին եւ խաղաղութիւնը վերահաստատել Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ։

*** Ամերիկա այս միջոցին նախագահական ընտրութեան մեծ խնդրովը զբաղած է, եւ Պ. Ռուզվէլթ հանրապետական կուսակցութեան ընտրելին է դարձեալ։ Ամենայն հաւանականութեամբ յաջողութիւնն ալ իր կողմն է։ Ինքը խոստացեր է իր ծանօթ քաղաքականութեանը մէջ երբեք փոփոխութիւն չմտցնել։ Ըսել է որ եթէ վերընտրուի, Ամերիկա միեւնոյն քաղաքական ուղղութեան մէջ պիտի մնայ։ Իսկ եթէ ուրիշ մը ընտրուի, այն ատեն միայն փոփոխութիւն տեղի պիտի ունենայ։ Անշուշտ լաւ է որ երբ 80 միլիոննոց ահագին պետութեան մը մէջ չորս տարին անգամ մը նախագահական ընտրութեանը առթիւ՝ քաղաքականութեան փոփոխութիւն տեղի չունենայ։ Այս դրութեամբ իսկ Պ. Ռուզվէլթի վերընտրութիւնը աւելի հաւանական կը դառնայ։

Իսկ Ս. Լուիի արուեստահանդէսը Ամերիկայի ակնկալութիւնը չպսակեց. գրեթէ անյաջողութիւն մը եղաւ։ Նոյն իսկ չկրցաւ շարժել տիեզերական ուշադրութիւնը, որ իրաւ է թէ Ծայրագոյն Արեւելքի պատերազմով գրաւուած է բոլորովին։ Բայց եթէ շատ դիւթական եւ ամէն կերպով նորաձեւ բան մը ըլլար, այս տարին աննշմար չէր անցներ։ Ատոր մէկ պատճառն ալ սա է որ յաճախութիւնը ձանձրոյթ կը պատճառէ։ Պէտք է ըսել թէ շատցան Արուեստահանդէսները, նորութեան հրապոյր չեն կրնար ունենալ, հետաքրքրաշարժ ըլլալէ կը դադրին եւ կ'անցնին սովորական դէպքերու կարգը։ Զի 1883-89-93ին եւ 1900ին չորս Արուեստահանդէսներ տեղի ունեցած են միայն 22 տարուան շրջանի մը մէջ, երեքը՝ Բարիզ, մէկը՝ (1893ին) Չիքակօ, եւ Ս. Լուիինը հինգերորդն է որ կ'աւելնայ անոնց վրայ, որ ըսել է 26 տարուան մէջ հինգ Արուեստահանդէս։ Թողունք բազմաթիւ փոքր ցուցահանդէսները։ Չափազանց է արդարեւ։ Հետեւաբար ո՛չ որ ըլլար չպիտի յուզուէր այնքան, նոյն իսկ եթէ ըլլար Բարիզի մէջ, որ կարծես մենաշնորհն ունի այդպիսի տիեզերական դէպքերու։

*** Ֆրանսայի եւ Վատիկանի միջեւ վերջնական խզումը տեղի ունեցաւ հուսկ ուրեմն բայց անակնկալ մը չէր, եւ կը սպասուէր։ Զարմանալին սա է որ Տիժօնի եպիսկոպոսը աշխարհային իշխանութեան հանդէպ դատելիք ըլլալով՝ Հռոմ չուեց առանց Ֆրանսայի կառավարութեան գիտութեան եւ հաւանութեանը։ Ասիկա կը նշանակէ թէ Տիժօնի եպիսկոպոսը գերադասելի համարած է կրօնական իշխանութեանը հնազանդիլ, քան անոր դէմ ընդվզելով՝ աշխարհային իշխանութեանը կրթնիլ, եւ ասիկա շատ բնական է, զի առաջինը կրնայ զինքը եկեղեցական կարգէ լուծել եւ բանադրել, մինչ երկրորդը չի կրնար այդ կարգը իրեն վերադարձնել կամ բանադրանքէն արձակել։ Եւ բանադրանքը որչափ ալ իր ազդեցութիւնը կորսնցուցած ըլլայ, դէթ եկեղեցականներու վրայ պահած է ազդեցութիւնը։ Գոնէ Տիժօնի թեմին մէջ այդպէս ըլլալը դիտեր է տեղւոյն եպիսկոպոսը եւ հասկցեր է որ թեմականները պիտի չճանչնան այլ եւս զինքը, եթէ բանադրուի. անոր համար փութացած կ'երեւի իր կարգը փրկել, քան թոշակը ու պաշտօնը։ Իր այս ընթացքը, սակայն, պատճառ պիտի ըլլայ որ ֆրանսական կառավարութիւնը շատ մեծ յոյս չդնէր եկեղեցականներու աջակցութեանը վրայ։

Գալով յարաբերութեանց խզմանը, կ'երեւի թէ Վատիկան շատ հոգ չըներ, եւ աւելի լաւ կը համարի վերջնական բաժանումը, քան անորոշ եւ տատանող յարաբերութիւնը։ Շիտակն ալ սա է. մարդ պէտք է որ մէկու մը հետ կա՛մ բարեկամ ըլլայ եւ կամ չճանչնայ զայն, երբ իրեն թշնամի ըլլալը գիտնայ։ Ինչ որ է անհատական կեանքի մէջ, նոյն է հանրային կեանքի մէջ։ Քանի որ Ֆրանսայի եւ Վատիկանի յարաբերութիւնները լաւ չէին, աւելի աղէկ էր որ խզուէին, եւ ահա խզուեցան։ Կը մնայ տեսնել թէ ինչ պիտի ծագի անկէ, Քոնքորտայի ջնջո՞ւմը, Եկեղեցիի եւ Պետութեան բաժանո՞ւմը Ֆրանսայի մէջ։ Այնպէս կ'երեւի թէ Վատիկան այդ կողմէն ալ հոգ չըներ։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՃԳՆԱՒՈՐԻ ՆՕԹԵՐ

ԳԱՐԹԱԼ, 19 յուլիս

Սա շաբաթ իրիկուններ մէջտեղ ելլող ու սրճարանէ սրճարան, այսինքն գինետունէ գինետուն դեգերող գանձանակը եթէ չըլլար, կրնամ ըսել որ եթէ տասը տարի ալ հոս պայէի, չպիտի կրնայի գիտնալ թէ դպրոց մը կայ հոս, աշակերտով, վարժապետով, եւայլն։

Զարմանալի՜ բան, այսչափ օր է հոս եմ, չմնաց սրճարան, հետը չխօսած մարդ չունիմ, եւ կը հաւատա՞ք. դեռ խօսք մը չեմ լսած դպրոցին վրայ. այս մարդիկը, ինչպէս զբաղած են իրենց լուբիայով, դդումով, պատրիճանով ու՝ գալով դպրոցին ... ils s'en fichent comme de l'an quarante !

Ամէն բանի վրայ կը խօսին, Գարթալի երբեմնի այգիներն ու գինիները կը գովեն, ըղձանքով կը յիշեն Աստուածածնի բանջարները, եւ սակայն օր մը օրանց բան մը չեն ըսեր իրենց դպրոցին վրայ. կարեւորութի՞ւն չեն տար, թէ կը մտածեն որ կոմպետանցիա՞ չունին. mystère !

Ասոր իբր դարման, պիտի առաջարկէի այս տեղի բնակիչներէն մէկ քանի հոգի Ռօտօսթօ ղրկելով... պատուաստել, ուր Փէշտիմալճին վխտացող գինետուններուն աշկերտէն սկսելով... մինչեւ խաչախանն դպրոցով կը զբաղին, ու սիրտերնին նեղացած ատենը՝ դպրոցը, անոր կազմակերպութիւնը, վարիչները կը քաշեն ու կը քաշքշեն...։

Հարկաւ այս մարդիկը բան մը գիտեն որ իրենց դպրոցով չեն զբաղիր, եզրակացուցի, ու ա՛լ աւելի հետաքրքրուելով այս պարագայէն, un beau jour ելայ դպրոց գացի։

Ճիշդ այն մարդը, որուն հետ ամէն շաբաթ իրիկուն բարեւ-Աստուծոյ բարին մը կը փոխանակէինք, գանձանակը ներկայացուցած ատենը, դէմս կ'ելլէ, ու զիս կ'առաջնորդէ։

Կը մտնենք դպրոցէն ներս, որ եկեղեցիին շրջափակին մէջ է. ça se comprend, — ու սանդուխէն վեր կ'ելլենք։ Առաջին տպաւորութիւնս, ճիշդը ըսելով, աղէկ չըլլար. անկանոն շէնք մը, բաժանումները անհաշիւ, անանկ որ կը մտածեմ թէ ճարտարապետական նոր ոճի մը ծնելուն ու աճելուն մարմնացումն է այդ շէնքը ինքնին...։

Երբ ինքնիրենս ասանկ կը խորհիմ, առաջնորդս, ինձմէ առաջ անցած, գացած է իմաց տալ ուսուցչին այցելուի մը ներկայութիւնը։

Մենք ներս կը մտնենք, ու դեռ բարեւները չփոխանակուած, տղոց մէկ մասը կը մեկնի... ինչո՞ւ, դասը աւարտած է եղեր. հաւատացէք որ շատ բաներ մտածել տուաւ ինծի այս պարագան. երանելի՜ մարդ, ինծի կը սպասէիր դասը վերջացնելու համար. ալ ինչ հարկ խօսիլ այս մասին. արդէն շատ խօսուն պարագայ մըն է ինքնին։

Չորս բոլորս կը նայիմ. տասնեւեօթներորդ դարէն մնացած նստարաններ, ու պատերէն կախուած, պատառոտիկ, Վիտալ-Լապլաշի քարտէսներ. բան մըն է վերջապէս. ետքէն իմացայ որ այդ քարտէսները կը վերաբերին այն ժամանակներուն, որ ատեն Գարթալցին կը պարծէր եղեր իր դպրոցով, ու անոր յառաջդիմութեանը աշխատող անձեր կան եղեր։

Ընդամէնը վեց որբ աշակերտ. ահա՛ Գարթալցի ապագայ սերունդը. տարօրինակ բան. գիւղացի կայտառ, առողջ տղայ մը չհանդիպեցայ. պզտիկ մզտիկ բաներ. արեւէն սեւցած դէմքով, ու յանցաւոր երեւոյթով. տարի՛ք... հազիւ 10-12. ո՞ւր են ասկէց մեծերը. կ'ըսեն որ... անդաշնակութենով կը զբաղին։

Չեմ գիտեր ինչո՞ւ կը նեղուիմ դպրոցին այս մասին մէջ, ու առաջնորդիս հետ կ'անցնիմ աղջկանց կողմը։

Վայրկեանին, արդէն փոխուած է տրամադրութիւնը. հոս աչքիս աշակերտուհի կ'երեւայ. անդին՝ վեց հատը, նստարաններուն մէջերը կարծես կը կորսուէին, ու դասն ալ չաւարտիր, ներս մտնելնուս պէս...։

Ընդհակառակը. վարիչ Տիկինն է որ ինքնավստահ դէմքով մը կը ներկայանայ, ու տեղեկութիւններ կուտայ։

«Ծուռ նստինք, շիտակ խօսինք» կ'ըսէ առածը, ու ես ալ, որ ծուռ նստած եմ այս պահուս, պարտք կը զգամ, ճիշդ խօսած ըլլալու համար, յայտարարելու որ աշակերտուհիներուն ուղղած հարցումներուս պատասխաններէն ամէն կերպով գոհ մնացի, ու սա համոզումը գոյացուցի որ աշխատութիւն մը տրուած է այդ արդիւնքը ձեռք բերելու համար։

Դուրս կ'ելլենք, ու վար կ'իջնենք, Մանկապարտէզ ըսուածը ուր դիզուած են երկու սրահ պէպէքէն սկսելով մինչեւ հինգ վեց տարեկանները. բաւական մը կան, ու մէկ հոգի մը յանձնուած է անոնց. Աստուած Մանկապարտէզ ըսէ։

Էֆ, ա՛լ դուրս ելլենք, որովհետեւ ճիշդը ըսելով կը նեղուիմ կոր. ու կ'ուղղուիմ սրճարան։

Հոն, առջի դէմս ելլողին, խօսքը կը բանամ. կը խօսիմ իրենց դպրոցին վրայ. ինծի իրաւունք կուտայ, կը ցաւի, կուլայ կ'ողբայ, ու ետքէն կ'իմանամ որ այդ մարդն ալ... տեղացի չէ եղեր։

* *

Դպրոցին ըրած այցելութեանս վրայ խօսելէս ետքը, կը սպասէք որ, խօսքս աւելի բանելու համար, պատմեմ ձեզի հովարտա վարժապետներու պատմութիւնը. բայց ճիշդը ըսելով, բնաւ տրամադիր չեմ. եթէ Բերա ըլլայի, սիրային ժամադրութիւն մը առարկելով, կորճ պիտի կայէի. բայց հո՛ս, անանկ ժամադրութիւն չկայ. մարդը կը տփեն. ամէն պարագայի մէջ մեղքը ճիտերնին, եթէ սուտ կը խօսին...։

Հեղ մը երեք վարժապետներ, որոնց մէջ գրագէտներն ու ճանչուոր դէմքերը չէ որ կը պակսին, կ'ելլեն Գարթալ կու գան, Աստուածածնի մը, հովարտայութիւն ընելու համար։

Ծանօթ տեղացիներու ընկեր կ'ըլլան, սրճարանի մէջ կը խմեն, ու օղի ալ չեն խմեր, գարեջո՜ւր. աւելին միջացով — ամենալաւն — զուռնա չալել կուտան, ու բոլոր այս միջոցին, ձեռքերնին գրպաններնին չեն խոթեր, ատոր փարա հանելու համար։

— Ինչ է պարտքերնիս արդեօք կը հարցնէ հովարտա վարժապետներէն մէկը իր ընկերներուն... սրճարանէն մեկնած ատեննին։

— Գործդ նայէ՛ կ'ըսէ անքրոց ընկերը, մենք բան մը ապսպրեցի՞նք. խմեցինք՝ բայց անոնք հրամցուցին, ո՞վ ըլլալնին. հեմ գիտե՞ս անոնց ինչ պատիւ ըրինք՝ հետերնին նստելով ու խմելով...։

Դիմացինին ալ գործին կու գայ ու կը համոզուի...։

Բայց ինչպէս կ'ըլլայ, այս խօսակցութիւնը ականջը կը հասնի անոնց որ բնաւ պէտք չէր, այսինքն՝ եղանի տեղացի ընկերներուն. մարդիկը կ'առնուին ու կ'որոշեն վրէժ լուծել։

Յաջորդ օրը, մեր վարժապետները, կ'երթան կը խմեն, նախորդ օրուան սրճարանը, ու իրենց ապսպրանքները կ'ընեն առջի իրիկուան հաշիւին վրայ բարդուելու պայմանով...։

Ու այն վայրկեանին որ աչքերնին նաւամատոյցը կը դնեն, երեք ու կէս ղրշ. տալով երկրորդ կարգի մէջ մէկ տոմսակ առնելու, սրճարանապետն է կը հասնի հեւալէն, վազելէն... օձիքնին բռնելով ահագին հաշիւ մը կը ցուցնէ, խմածնուն հաշիւը...։

Պէտք կա՞յ ըսելու որ խաբուած էր սրճարանապետը...։

Յանկարծակիի կու գան. Խե՜ղճ հովարտաները այդ պարտքին իրենց չվերաբերիլը կ'առարկեն. մարդը մտիկ չընելէն զատ օձիքնին ալ թող չի տար։

Շատ կը փնտռեն իրենց սեղանի ընկերները, որպէս զի անոնց հիվալէ ընեն, բայց մէկը չելլեր դէմերնին, ու ճարահատ, կ'որոշեն վճարել։

Նէօր, աղաղուն քսակներ մէջտեղ կ'ելլեն, դրամները քով քովի կու գան, ամէն գրպաններ կը խուզարկուին, բայց ի զո՛ւր. դրամը չօգտեր, ու եթէ մէջէն հանեն իրենց շոգենաւին դրամը, տակաւին տասնեւեօթը ղրշ. տասը փարա պարտական կը մնան։

Հազիւ կրնան օձիքնին ազատել, այդ մնացած տասնեւեօթը ղրշ. տասը փարային համար ալ իրենց հագուստին մէկ կտորը աւանդ ձգած, ու ինքզինքնին շոգենաւը կը նետեն... բոլորովին թեթեւցած դրամական ծանրութենէ...։

Կ'ըսեն որ դեռ համը բերաննին է, իրենց ըրած հովարտայութեան... եւ սակայն, անկէց ի վեր, մէյ մըն ալ Գարթալ եկած չեն...։

Եզրակացութիւն.— Գարթալ հովարտայութեան եկողները միշտ աշխատելու են ունեցած դրամնին վրայ աւելցնել տասնեւեօթը ղրշ. տասը փարա, ու չաշխատիլ ուրիշին դրամովը հովարտայութիւն ընելու, որովհետեւ խայտառակ կ'ըլլան նաւամատոյցին վրայ, ու գէշ տեսակէն կը քրտնին...։

Այսպէս կ'ըսէ պատմութիւնը...։

ՔԱՄԷԼԻԱ

Ս. ՅԱԿՈԲԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Ս. Ս. ՏՕՆԵԱՆԻՆ

Կարդացի երկուշաբթի աւուր Ձեր «Աջ ու Ձախ»ը, որուն նիւթ ընտրած էիք Ս. Յակոբայ Որբանոցի Տեօրէնի պաշտօնը։ Ձեր յօդուածին մէջ մէկ ձայնով լռեցուցած էիք նոյն հաստատութեան ամբողջ ուսուցչական մարմինը։ Անշուշտ կը ներէք որ ես ալ Ազգ. Հիւանդանոցին ու Որբանոցին մէջ անցած դարձածներուն գիտակ, ու ներքին կացութեան խիստ մօտէն տեղեակ, թէ՛ իբրեւ ուսանող եւ թէ ուսուցիչ, քանի մը դիտողութիւններ ու խորհրդածութիւններ ընեմ՝ յանուն արդարութեան, անկողմնակալութեան եւ ճշմարտութեան։

Չէք մոռցած անշուշտ Ձեր մէկ «Աջ ու Ձախ»ին մէջ գովեստը՝ այսօրուան ձեր պարսաւած պաշտօնեաներուն նկատմամբ։ Բաւական ժամանակ առաջ գրած էիք. «Մեր էն կարող ուսուցիչները Որբանոցի մէջ պաշտօնավարողներն են»։ Ու այսօր ալ նորէն դուք էք ըսողը. «Ապիկար, իրենց կոչումին բացարձակապէս անարժան ու մանաւանդ իրենց պաշտօնին տարրական գիտակցութենէն իսկ զուրկ արարածներ են այդ ուսուցիչները, որոնք ամենէն աղտոտ փառասիրութեանց գոհացումը՝ անհունապէս վեր կը դասեն հաստատութեան շահերէն, եւ անձնական հոգ չէ թէ շատ գձուձ հաշուի մը գոհացման համար չեն վարանիր հաստատութեան վարկն ու նշանակութիւնը ոտնակոխ ընելու։»

Նոյնպէս ձեր այս վերջին «Աջ ու Ձախ»ին մէջ ըսած էք թէ տեսչութեան պաշտօնը որո՛ւ որ առաջարկուեցաւ՝ ամէնքն ալ մերժեցին, պահանջելով որ «Որբանոցը մաքրուի կարգ մը անշնորհք տարրերէ, որոնք ուսուցչի հանգամանքով անգամ մը մտած են այդ հաստատութենէն ներս եւ հոն կը մնան»։

Որո՞նք են այդ ուսուցչի հանգամանքով ներս մտնողները, որ հիմա դուրս ելլել չեն ուզեր...։ Վստահ եղէք թէ Նիկողոսեան էֆէնտի, իր պաշտօնավարութեան միջոցին հրաժարեցուցած է այն ուսուցիչները, որոնց պաշտօնավարութենէն դժգոհ էր, որպէս զի ուզած բարեկարգութիւնը հաստատելու կարող ըլլայ, ու այսօր Որբանոցի հինգ մնայուն դասատուական ուսուցիչներէն՝ միայն երկուքը հինցած են։ Ու եթէ Նիկողոսեան էֆէնտի անոնց պաշտօնավարութիւնը օգտակար չնկատէր, վեց տարի կը պահէ՞ր իր քով, ամէն տարի թոշակնին կ'աւելցնէ՞ր։ Այսօր այդ երկու ուսուցիչներն ալ, իրենց պաշտօնի սկսած ատենի թոշակին վեց անգամը կ'առնեն գրեթէ։ Ու այս յաւելումներն ալ մի միայն Նիկողոսեան էֆէնտիի կողմէ իրե՛նց արժանիքը գնահատուելուն կը պարտին եւ ո՛չ թէ ուրիշ բանի մը։

Որբանոցի Տեսչութեան իբր ընտրելի ներկայացողներէն կարծեմ թէ ո՛չ ոք պահանջած է որ Որբանոցի բոլոր պաշտօնեաները հրաժարին ու ինք իր ուզածը բերէ. իսկ եթէ երբեք առաջարկողներ ալ գտնուած են՝ պատճառը Խնամակալութեան հետ չհամաձայնելնին չէ, այլ առաջին պայմանին եղած է դպրոցին մէջ գործելու կատարեալ ազատութիւն։ Չմոռնամ ըսելու թէ հինգ մնայուն ուսուցիչներէն երեքն ալ, իբրեւ կարող եւ խղճամիտ, Նիկողոսեան էֆ.ի ու Խնամակալութեան կողմէ հաստատուած էին իրենց պաշտօնին մէջ։

Գալով Նալպանտեան էֆ.ի փոխ-Տեսուչ ընտրուելու պարագային, իրաւ է թէ Խնամակալութիւնը նախապէս ուզեց դուրսէն կարող ու ձեռնհաս Տեսուչ մը բերել, բայց երբ կարելի չեղաւ համաձայնութիւն գոյացնել — պատճառը արդէն վերը յիշեցինք — այն ատեն Նալպանտեան էֆ.ն աւելի՛ յարմար դատեց, սա մտածումով թէ 7-8 տարի դասատուական ուսուցչի պաշտօնը վարած եւ Տեսչական գործերուն հմտացած ըլլալով, նորեկէ մը աւելի օգտակար կը դառնայ, որ 3 4 ամիս դժուարութեանց պիտի մատնուի մինչեւ որ ընտելանայ, ու թերեւս այդ 3 4 ամսուայ անյաջողութիւնը պատճառ ըլլայ որ ապագային բոլորովին անկարող ըլլայ ու ատանկով Որբանոցը անկերպարան կացութեան մը մատնուի։

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

ԵՊԻԿՈՒՐԵԱՆ ՊԱՐՏԷԶ

ՃՇՄԱՐՏԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շատ բարեպաշտ կամ շատ գեղարուեստագէտ անձերը նրբամիտ զգայապաշտութիւն կը գտնեն կրօնին կամ արուեստին մէջ։ Արդ՝ անկարելի է որ մարդ զգայապաշտ ըլլայ առանց քիչ մը հմայապաշտ (fétichiste) ըլլալու։ Բանաստեղծն ունի բառերուն ու հնչիւններուն հմայապաշտութիւնը։ Հրաշալի զօրութիւններ կ'ընծայէ վանկային ինչ ինչ զուգադրութիւններու, եւ ջերմեռանդներու պէս կը ձգտի հաւատալ նուիրագործուած բանաձեւերուն ազդուութեան։

Տաղաչափութեան մէջ կարծուածէն աւելի պաշտամունք կայ։ Ու բանաստեղծականին մէջ ալեւորուած պուէտի մը համար, տաղեր յօրինելը, կը նշանակէ նուիրական ծէսեր կատարել։ Մտքի այս վիճակը իսկապէս պաշտամունքական է, ու բնաւ պէտք չէ զարմանալ այն երազողութեան վրայ՝ որ անոր բնական արդիւնքն է։

Հազիւ իրաւունք ունինք ժպտելու, տեսնելով թէ անոնք որ յանիրաւի կամ իրաւամբ կը յաւակնին ամէնէն աւելի նորաձեւած ըլլալ, նոյն իսկ անոնք են՝

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (5)

ԲԻԷՐ ՄԱԷԼ

ՆՕՏԱՐԻՆ ԴՂԵԱԿԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԽՈՒՍԱՓՈՂ ՍԷՐԸ

Ա.

ԶՈՀՆ ՈՒ ԴԱՀԻՃԸ

Եթէ վերադառնար այդ միջոցին, Հըլնուանց Սըմորը պիտի գտնէր անպաճոյճ ու աղտոտ, մշուշոտ ցուրտերուն եւ եղանակին երկարատեւ անձրեւներուն պատճառաւ։ Ծառերը կմախացած պիտի տեսնէր, դաշտերը ողողուած՝ երկինքի արցունքներուն տակ, ծովը՝ գորշ ու փրփրալից, ժայռերը լերկ եւ մշուշներէն ու տեղատարափներէն մաքրուած։

Մէկ խօսքով, իր ծննդավայրը պիտի տեսնէր իր բանաստեղծական տխրութեան մէջ։

Բայց այդ վիճակին մէջ էր որ Հանրի կը սիրէր իր ծննդավայրը։ Պրըթանիա, արեւով ողողուած, կարծես զբօսաշրջիկներուն համար միայն ստեղծուած է։

Պրըթանները սիրցնել տուողը այն դիւցազնական երկիրն է, որ կը թուի ողբալ իր կորսնցուցած փառաւոր ինքնակալութիւնը։

Ու Հանրի Կիւյան՝ իր սրտին մէջ, այնքան աշխոյժ որքան անկէ երակները խուժող արիւնը, վառ սէր մը կը պահէր Պրըթանիի նկատմամբ։

Որովհետեւ բոլոր յիշատակները իրարու կը միանային իրեն սիրել տալու Պրըթանիան. ու այդ յիշատակներուն մէջ ամենէն մտերմականը, քաղցրը ու անուշը, Իվօնի յիշատակն էր։

Իվօնի դիմագիծերուն պէս աղուոր մարմնացում մը կը վերագրէր այդ ալեբոյր գաւառին։

Իվօնը կը տեսնէր վշտահար, տառապագին, հալածական, իր արցունքները պահելու դատապարտուած, սատարի ու մենութեան մէջ ողբալով այն գարշելի ամուսնութեան սպառնալիքին վրայ, որով պիտի զրկուէր իր անձնական ազատութենէն։ Թերեւս այդպէս եղած էր կոյս Արմորիքի եւ Ֆրանսայի միութիւնը։ Դէթ ամուսինը մեծ եւ հսկայ էր, իր ազնիւ նշանածին հետ համեմատելով։ Կը փառաւորէր զայն, իրենց ճակատագրին միացումով։

Այս վերյիշումներն ու ակնարկութիւնները Կիւյանի մէջ ա՛լ աւելի կ'ամրապնդէին ծննդավայրին նկատմամբ զգացած բուռն փափաքը։

Հանրի չկրցաւ դիմադրել այդ փափաքին, ու փետրուար 20ին — նախորդ տարիէն աւելի կանուխ — Մուէք, Ճիպրալթարէն անցնելով, Ֆինիսթէրի վրայէն հրուանդանը անցաւ։

Դժնդակ ճամբորդութիւն մը եղաւ ատիկա։ Ովկէանոսը, որ մինչեւ այն ատեն նպաստաւոր էր, սպառնական երեւոյթ մը առաւ։ Կարծես թէ դժխեմ սատանայ մը, Հանրիի ճակատագրին հակառակորդ, ալիքներու խառնշտկումին մէջ դարանակալ կ'ըլլար եւ անոնց կատաղութիւնը կը գրգռէր, շոգենաւին ընթացքը դանդաղեցնելու համար։

Զբօսանաւը տասնեւհինգ օրէն կրցաւ անցնիլ այդ միջոցը։ Նոյն իսկ ծանր վտանգ մը անցուց։

Արդարեւ, իր ուղեղը պաշարող արտակարգ հոգերուն մէջ, Կիւյան յեղակարծ անհամբերութիւններ կ'ունենար։ Իր սրտին դէմ մղած պայքարը, իր տկարութեանը մասին ունեցած գիտակցութեամբ, տեսակ մը անձնական ամօթ կը թելադրէր, խորհելով թէ չէր կրնար յաղթել ինքզինքին։ Ընդվզումի նմանող այս կարգի տագնապներու մէջ, նախորդ տարուան պէս խելայեղութիւն կը զգար, ինչ որ խօլութեան տրտմութեան արարքներու կը մղէր զինքը։

Մարտ 1ին, ծովու կարճատեւ մէկ խաղաղութենէն օգտուելով, քմայքը ունեցաւ իր ճամբան փոխելու, եւ որովհետեւ Ուէսանի մօտերը կը գտնուէր, շեղակի յառաջացաւ Իրլանտայի ամենէն վտանգաւոր կողմերը։

Ծովը խառնուած, ալիքները կատաղօրէն կը բախէին ծովեզերքին վիմաւորներուն եւ ամայի կղզեակներուն, ուր վտանգաւոր անցքերը կը վխտան։ Զբօսանաւը հոն մտածին պէս, սկսաւ ճշմարիտ պայքար մը մղել կատաղի տարրերուն դէմ. Կիւյանի փնտռածն ալ այդ պայքարն էր։ Կրցաւ պէտք եղած արիութիւնը ցոյց տալ, ինչպէս նաեւ իր մարդիկը, որոնք երբեք այդքան սրտոտ չէին գտնուած։ Ամբողջ երեք օր, Մուէք ալիքէ ալիք ոստոստեց, ծակելով ջուրի այն լեռները՝ զոր կը պատառէր նաւուն հեծանը, քերելով անցնելով փրփուրին ճերմակութեանը մէջ սքօղուած սուր ժայռերը։ Իր խելակայմը կորսնցուց եւ մեքենային խանգարումներ ունեցաւ, որոնք քիչ մնաց ծովեզերք պիտի նետէին նաւը։ Նոյն իսկ պահ մը վախցաւ, որովհետեւ հակառակ իր անվիճելի ճարտարութեան, նոր մեքենավարը չէր հաւասարեր Արման Ռենկոյի, որ վեց տարուան մէջ ծովերուն վրայ վարած կեանքին շնորհիւ գիտակ էր զբօսանաւին բոլոր յատկութիւններուն եւ թերութիւններուն։

Վերջապէս, մարտ 10ին, Մուէք կրցաւ Մանշի աւելի հանդարտիկ ջուրերուն մէջ նաւարկել, հիւսիսային սառուցիկ հովերէն խոցոտուած։

Հանրի չուզեց կանգ առնել Պրեսթի մէջ։ Շոգենաւը անհրաժեշտ նորոգութեանց կը կարօտէր։ Ուստի ուղղակի գնաց Սէն-Մալօ, ուր զբօսանաւը յանձնուեցաւ մասնաւոր գործաւորներու, որոնք նախկին ուժը եւ շնորհալիութիւնը պիտի ընծայէին զբօսանաւին։

Սէն-Մալօյէն Բարիզ գնաց Հանրի։ Ռենկոները հրաւիրած էին զինքը։ Այս այցելութիւնը տալու փութկոտութիւն ունեցաւ, մանաւանդ սա պատճառաւ որ ուրախութիւն կը զգար՝ խորհելով թէ իր բարեկամներէն լուրեր պիտի առնէր Պօռ-տ'Ամօրի վրայ։

Արդարեւ լուրեր առաւ, բայց տխուր լուրեր, ինչ որ վրդովեց զինքը ու անհամբերութեան մատնեց։

Մարի-Ժաննը, որ ընտանեբար կը տեսնուէր Հանրիի հետ, Իվօնի գլխուն վերեւ դառնացող սպառնալիքը իմացուց, ինչպէս նաեւ անոր հետեւանքը եղող յուսահատութիւնը եւ ծանր հիւանդութիւնը։ Նոյն իսկ շատ մը մանրամասնութիւններ հաղորդեց այս մասին։

(Շարունակելի)

որ ամէնէն աւելի զայրոյթով ու զզուանքով կը մերժեն Նորոյթները։ Ասոր մէջ է մարդկային մտքին սովորական կարգը, ու Նորազանդութեան պատմութիւնն այս մասին եղերաշուք օրինակներ ի լոյս բերած է։ Հին բանաստեղծները՝ որոնք նշանաւոր եղած են քերթողական փոփոխութիւնով մը, ա՛լ չեն ուզեր որ ոչինչ փոխուի։ Այս կէտին մէջ, սովորական մարդիկ են։ Երբ մարդ մեծ իմաստուն մը չէ, իրեն համար անտանելի է ճանչնալ թէ կեանքը կը շարունակուի իրմէ յետոյ ու զգալ թէ ինքը հնացած կ՚ըլլայ իրերու հոսումին մէջ։ Բանաստեղծ, ծերակուտական թէ կօշկակար, մարդ կը դժկամակի համակերպիլ տիեզերքի գերագոյն պատճառը եւ վախճանը չըլլալուն։

* * *

Կրնանք ըսել թէ սովորաբար բանաստեղծները ծանօթ չեն գիտական ա՛յն օրէնքներուն՝ որոնց կը հնազանդին ընտիր տաղեր յօրինելու ատեն։ Տաղաչափութեան մասին, իրաւամբ կը յարին ամէնէն անհեթեթ փորձառականութեան։ Տխմարութիւն պիտի ըլլար այս առթիւ պարսաւել զանոնք։ Արուեստի՝ ինչպէս ամէն բանի մէջ, բնազդը կը բաւէ, եւ գիտութիւնը ծանրաշարժ լոյս մը միայն կը բերէ հոն։ Թէեւ գեղեցկութիւնն երկրաչափութեան ենթակայ է, բայց միայն զգացմա՛մբ կարելի է ըմբռնել անոր փափուկ ձեւերը։

Բանաստեղծները բարեբախտ են։ Իրենց ոգին մէկ մասը կը կայանայ իրենց տգիտութեան մէջ իսկ. միայն. պէտք չէ որ չափազանց բուռն կերպով վիճաբանին իրենց արուեստին օրէնքներուն վրայ. ասոր մէջ կը կորսնցնեն իրենց բարեխնդրութիւնը իրենց անձնազութիւնով հանդերձ, ու ջուրէն դուրս հանուած ձուկերու պէս՝ ի զուր կը տապլտկին տեսականին անբերրի սահմաններուն մէջ։

* * *

Համոզուած եմ թէ ամէն ատեն մարդկութիւնը տխմարութեան միեւնոյն գումարն ունի ծախսելիք։ Այնպիսի դրամագլուխ մըն է ան՝ որ այս կամ այն կերպով պիտի ծախսուի։ Ո՛չ միայն չեմ տխրանար, տեսնելով հին սխալի մը հեռանալը, այլ նաեւ կը մտածեմ անոր յաջորդելիք նոր սխալին վրայ, ու մտահոգ կը հարցնեմ ինծի թէ միւսէն աւելի դժպհի կամ աւելի վտանգաւոր չպիտի՞ ըլլայ ան։ Ամէն բան լաւ կշռելով, հին նախապաշարումներ նուազ աղետաբեր են քան նորերը, ժամանակը, զանոնք մաշեցնելով, յղկած է ու գրեթէ անվնաս դարձուցած։

* * *

Գործունէութեան զգացում ու ճաշակ ունեցող՝ երբ, ամէնէն լաւ երկնուած խորհուրդներուն մէջ, բախտին բաժին կը հանեն Բ-խառնակը կը տրուին հաւանականութիւններու այս հաշիւները, որոնք ըմբռնել կուտան հնարաւորութիւնները, բայց անոնց ամենուն սպառելով չեն մաշեցներ իրենք զիրենք։

Թարգմ. Ա. Ն. Թ.

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԾՈՎԻ ՎՐԱՅ

Պատերազմիկներու կացութիւնը. — Ռուս լրագրի մը կարծիքը. — Ճապոններուն ցամաքային գործողութիւնները. — Ճապոնական նաւատորմը։

Նովոյէ Վրէմիա մատնանշելով, օգտուելով մը, Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ ու Ճապոնի ծովի վրայ ունեցած կացութիւնը բաղդատելով, կ'ըսէ. — «Ճապոնները գործողութեանց նախաձեռնութիւնը առանձնելով եւ պատերազմի յայտարարութեան ռուսական նաւատորմին վրայ յարձակելով, պէտք էր որ աւելի շատ վնաս հասցնէին անոր եւ մինչեւ հիմա ըրածնուն շատ աւելի նաւեր անգործածելի վիճակի մը մատնէին, եւ այդ ալ ոչ միայն ժամանակի մը համար, այլ մինչեւ վերջ։ Այդ պարագային, իրապէս տէրը պիտի ըլլային Դեղին ծովին. Նաեւ պիտի կրնային մեծ ոյժով գործել Վլատիվոստոքի ռուսական նաւարմին դէմ, զայն անգործութեան մատնելու համար։ Հիմա, Բորթ-Արթուրը հինգ ամիս պաշարելէ ետքը, տակաւին պարտաւոր են կռուիլ ռուսական նաւատորմին հետ, եւ այն ալ նոյն պայմաններու մէջ։ Ո՛չ Ճապոնի ծովին եւ ոչ ալ Դեղին ծովին մէջ կրցան Ռուսներուն դէմ վճռական յաղթութիւն մը տանիլ։ Միեւնոյն ատեն, ռուսական նաւատորմին պաշտպանողական ընթացքին շնորհիւ, Ճապոնները հիմա նոյն իսկ առիթը չունին ծանր հարուած մը տալու Բորթ-Արթուրի ռուսական նաւարմինին։ Լաւ ըմբռնած են որ եթէ քիչ ատենէն չյաջողին, կորզը իրենց պիտի գայ պաշտպանողականի դիմելու, վասն զի անոնց նաւերը հետզհետէ պիտի մաշուին ծանր գործունէութենէ մը, որոնց տեղ շատ դիւրաւ պիտի չկրնան ուրիշ նաւեր դնել։ Ճապոնական նաւագործարաններուն համար անկարելի է լոկ իրենց միջոցներով զրահաւորներ եւ նոյն իսկ մեծ յածանաւեր շինել։ Ճապոնական զրահաւորները Անգլիոյ, Ամերիկայի, Գերմանիոյ կամ Ֆրանսայի մէջ շինուած են։ Թորփիլահալածներու մէկ մասն իսկ օտար երկիրներու մէջ շինուած է։ Ճապոն չի կրնար գործել առանց օտար աջակցութեան, սակայն չէզոքութեան պայմանները թոյլ չեն տար որ պատերազմին տեւողութեանը միջոցին օգտուի այդ օժանդակութենէն։ Թնդանօթներուն համար ալ միեւնոյնն է։ Ճապոնի նաւատորմին բոլոր խոշոր թնդանօթները Արմսթրոնկի կամ Քրուբի զինագործարաններուն մէջ շինուած են։ Ճապոն նոյն իսկ իր հիմնական դաշտային թնդանօթները չէ կրցած ամբողջութեամբ շինել։ Ճապոնի նաւարաններուն մէջ հիմա միայն կը շինուին քանի մը թորփիլահալածներ ու թորփիլանաւեր եւ չորս փոքր յածանաւակներ. այս վերջինները չորս հազարական թոնօ տարողութեամբ։ Ատոնց շինութիւնն ալ չի կրնար փութով առաջ տարուիլ, վասն զի, մեքենաներուն եւ գործաւորներուն շատերը կ'աշխատին գործօն վիճակի մէջ գտնուող նաւերուն նորոգութեանը։ Ճապոն, նոյն իսկ իր ռազմամթերքներուն համար, բոլորովին պէտք ունի օտար մատակարարներու։ Ի՞նչ պիտի ըլլայ երբ ռուսական մեծ նաւարմինը, որ հիմա Պալթիկի մէջ հաւաքուած է, Ծայրագոյն Արեւելքի ծովերը հասնի, այդ ծովերուն տէրը ըլլայ եւ անկարելի ընէ պատերազմի արգիլեալ նիւթերու փոխադրութիւնը։»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԲԱՂԴԸ

Ճապոնական զինուորներ. — Անձնապաս գնահատումներ. — Անգլիական մամուլը։

Սթանտարդ, ճապոնական զինուորներու յաջողութեան հնարաւորութեանը վրայ խօսելով, կ'ըսէ. — «Ճապոնները պատերազմը սկսան, մեծապէս պատրաստուած, յաղթելու մեծ խանդավառութեամբ եւ ոյժերու առհաւին գերազանցութեամբ։ Ասկէ զատ հետամուտ են բացորոշ նպատակի մը եւ ողջմտութեամբ պատրաստուած ծրագիր մը ունին։ Միւս կողմէ, սակայն, Ճապոն պատերազմական վիճակի մէջ դրաւ իր բոլոր մարզուած զինուորները։ Մինչեւ հիմա օդերու անկանոնութիւնը եւ հիւանդութիւնները, որոնք գնդակներէն ու սուիններէն աւելի վտանգաւոր են, իրենց ազդեցութիւնը զգալի ըրին եւ շուտով պիտի նուազեցնեն Ճապոնի ոյժը։ Մարզուած զինուորներուն պիտի յաջորդեն նոր գրուած զինուորներ եւ պահեստներ. ճապոնական զինուորներուն յատկութիւնը հետզհետէ պիտի նուազի, մինչդեռ Ռուսիոյ համար կարելի է ըսել թէ տակաւին չէ դպած իր ռազմական մասին զօրագունդերուն։ Իւրաքանչիւր օրուան յապաղումը պիտի վնասէ Ճապոններուն։ Մնաց որ, ճապոնական զօրավարներուն վերագրուած տաղանդին հակառակ, տակաւին չիմացանք թէ Քուրոբաթքին զօրավարը վճռական պարտութիւն մը կրած ըլլայ։ Ժամանակ կը թողուն ռուս հրամանատարին որ իր զինուորները համախմբէ ամուր դիրքերու վրայ, ուր պիտի կրնայ յարձակումները ետ մղել եւ մեծ ընդդիմութիւն մը կատարել։ Հասուն խորհրդածութեամբ սահմանուած գործելու այդ եղանակն է զոր շատերը երկմտութիւն կը համարին։ Վերջերս մեր զինուորական թղթակիցը շատ ներբողական տեղեկագրութիւն մը կ'ընէր ճապոնական բանակին համար։ Սակայն այդ տեղեկագրութիւնը սա տպաւորութիւնը կը գործէ թէ զինուորները թէեւ իրենց զինուորական ոգիով ու մեծ եռանդով նշանաւոր կը հանդիսանան, սակայն բանակին հրամանատարութիւնը թոյլ է։ Ճապոնի զինուորական բոլոր պետերուն գլխաւոր յատկութիւնը մէթոտիկ իմաստակութիւն մըն է։ Ամէնէն աւելի ըրածնին իրենց տրուած հրամաններուն գործադրութիւնն է միայն. անձնական գաղափար ու ձեռներեցութիւն չունին։ Ըշթաքէլպէրկ զօրավարին հաղորդակցութեան գիծը կտրելու առիթը ձեռքէ հանեցին, երբ այդ զօրավարը դէպ ի հարաւային արեւմուտք գացած էր՝ Քուրոբաթքին զօրավարին ոյժերուն գլխաւոր մասէն հեռու։ Ցայտնապէս չըրին այդ բանը, պարզապէս անոր համար որ այդ տեսակ պարագայ մը նախատեսուած չէր՝ առաջուընէ պատրաստուած ռազմական ծրագրին մէջ։»

ՃԱՊՈՆՆԵՐԸ

Ռուս լրագրի մը կարծիքը. — Ճապոններուն կացութիւնը. — Մտացածին լուրեր։

Բեդերսպուրկի Ռուս լրագիրը, վեր լուծելով Ճապոններու յաջողութեան հնարաւորութիւնը զոր ձեռք բերած են ներկայ պատերազմին համար իրենց երկարատեւ պատրաստութիւններով, կը խօսի Ճապոններուն այն ճարտարութեանը վրայ, որով ո՛չ միայն իրենց գործողութիւնները, այլ նոյն իսկ իրենց ներքին կացութիւնը գաղտնի կը պահեն։ Ռուս կը յարէ. — «Յաճախ կը խօսուի Ճապոնի ելմտական անձկալից կացութեան եւ Ճապոնի ժողովուրդին մէջ երեւան եկած դժգոհութեան վրայ։ Սակայն կը սխալինք եթէ հաւատանք այդ մտացածին լուրերուն եւ մեր յոյսը դնենք Ճապոնի սնանկութեանը վրայ։ Միշտ եւ ամէն երկրի մէջ դրամ գտնուած է պատերազմի համար. նաեւ դժուար է ընդունիլ որ Ճապոնի ժողովուրդին բարոյական վիճակը ինկած ըլլայ, երբ յայտնի կ'երեւայ այն հայրենասիրութիւնը զոր ցոյց տուաւ այդ ժողովուրդէն եկած բանակը։ Պէտք է կատարեալ խղճմտութեամբ խոստովանինք մեր թշնամիին զօրութիւնը. այդ խոստովանութիւնը մեզ չի նուաստացներ։ Պիտի կրնանք միշտ եւ անպատճառ յաղթել, ինչ որ ալ ըլլան Ճապոնի ուժերը եւ միջոցները։ Սակայն չփորձենք փոքր նկատել թշնամիին իսկական զօրութիւնը, վասն զի այն տեսակ սխալ մը գործած պիտի ըլլանք որ շատ սուղի պիտի նստի մեզի։»

ՌՈՒՍԵՐԸ

Ֆրանսական լրագրի մը կարծիքը. — Պատերազմը եւ ռուս ժողովուրդը. — Բաղդատութիւն մը Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ։

Ֆրանս Միլիթեր հետեւեալը կը հրատարակէ. — «Մեր դաշնակիցները՝ Ռուսները Ճապոնի հետ պատերազմը սկսելէն ի վեր մեծ օրինակ մը կու տան։ Ինչ էր Լանկ-Սոնի ճակատամարտը՝ բաղդատամամբ Բորթ-Արթուրի յանկարծական յարձակման եւ Եալուի Թիւ-Չէնի ու Ուաֆան-Կոյի դժբաղդ ճակատամարտներուն։ Ենթադրենք թէ Ճապոնները յարձակին Հնդկաչինու վրայ եւ ֆրանսական զինուորները Ռուսներուն նման ձախողութիւններ ունեցած ըլլան։ Ռուսներուն պաշտպանութիւնը պիտի ունենանք եւ Բարիզի փողոցները պիտի նմանին Բեդերսպուրկի փողոցներուն հիմակուան վիճակին։ Այս տեսակ պարագաներու մէջ երկրի մը համար շատ գնահատելի զօրութիւն մըն է իր պաշտպանութիւնը չկորսնցնելը՝ Ժիւլ Ֆէրրիի անկման յիշատակը շատ ծանր կը ճնշէ Ֆրանսայի քաղաքական մարդերուն վրայ. կարելի է ուրիշ տեղ պէտք չէ փնտռել անոնց ընթացքին պատճառը Թօնքինի խնդրոյն ատեն։ Հաւանական է որ Ֆրանսա երբ Անգլիոյ հետ պատերազմի բռնուէր՝ սեփականները ձախողուած պատահէին, զրահաւորներ ընկղմէին եւ նաւահանգիստներ ռմբակոծուէին։ Այդ պարագային, նկատի առնելով ֆրանսական զինուորագրութիւնը, կարելի է որ շատ յոյր յուզումներ առաջ գային, վնասակար ո՛չ միայն ֆրանսական անհատներուն, այլ նոյն իսկ երկրին համար։ Հաւանական է որ հիմակուընէ տարբեր կուսակցութեան պատկանող դահլիճ մըն ալ նոյն կերպով գործէր։ Ֆրանսացիներուն պաշտպանութիւն չունենալը կը ֆլատէ ամէնէն լաւագոյն բարի կամեցողութիւնները։ Ներկայ պարագային մէջ ամէնէն մեծ օրինակը կու տան Ռուսները, որոնք արիութեամբ կը տանին ձախողութիւնները, ապագային համար վստահութեամբ մը։»

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՃԱՊՈՆՆԵՐՈՒՆ ՆՈՐ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԵՐԸ ԵՒ ՔԱՇՈՒԱՆ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 3 օգոստոս. — Քուրոբաթքին զօրավարին կողմէ Զարին ուղղուած հեռագիր մը սա մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ Սան-Ցէ-Լինկի ճակատամարտին վրայ.

«Ռուսական զօրախումբը քաշուեցաւ դէպի Լիաօ-Ցան-Թիւնկ՝ Լիաօ-Եանկի ուղղութեամբ։ Արիւնոտի ընդհարումէ մը ետքը, ռուս զինուորները մեծ կորուստներ տալով վերադարձան այն դիրքերը զորս կրնան պաշտպանել։ Ամբողջ հեծեալներու կատարած հետազօտութեամբը հասկցուեցաւ որ Քուրոքի զօրավարը իր հրամանին տակ գտնուող զինուորները կը համախմբէ՝ Սայ-Մա-Ցէի ու Լիաօ-Եանկի ճամբուն վրայ Ռուսներուն դէմ յարձակում կատարելու համար։ Ճապոնական երեք կիսաբրիգադներ ձեռնարկած են շրջապատելու ռուսական բանակին ձախ թեւը Հայ-Չէնկի մօտ. Նաեւ այդ մասին զինուորական կարգ մը շարժումներու ձեռնարկած են։»

— Քուրոբաթքին զօրավարը նաեւ սա հեռագիրը ուղղած է Զարին.

«Ռուսական զինուորական զօրութիւնը, օգոստոս 2ին, Հայ-Չէնկի եւ Օ-Նան-Շանի դիրքերը թողուց, եւ օդին տարապայման տաքութեանը հակառակ, կատարեալ կանոնաւորութեամբ ետ քաշուեցաւ։ Ռուսական բանակին արեւելեան թեւին համար կարեւորութեան արժանի լուր մը չկայ։»

ԲԱՐԻԶ. — Թաքիոյէն կը հեռագրեն թէ Լիաօ-Եանկէն քսան քիլոմեթր հեռու՝ Քաւցուլինցուի եւ Եանքոլինկի մէջ կատարուած կարեւոր ճակատամարտի մը մէջ Ճապոնները ութը հարիւր հոգի կորսնցուցեր են եւ Ռուսերն ալ երկու հազար։ Ճապոնները երեսուն թնդանօթ գրաւեր են։

ԼՈՆՏՈՆ. — Սի-Մու-Չէնկի ճակատամարտին մէջ ռուսական վեց թնդանօթներ Ճապոններուն ձեռքը անցան։ Ռուսերը հազար հինգ հարիւր հոգի կորսնցուցին եւ Ճապոններն ալ՝ չորս հարիւր։

— Երէկ ճապոնական յառաջապահները գրաւեցին Հայ-Չէնկի մօտ այն տեղերը, ուրկէ Ռուսերը հեռացած են։

— Թաքիոյէն կը հեռագրեն թէ Ճապոնները, բուռն ճակատամարտէ մը ետքը, գրաւեր են Թի-Մու-Չէնկը եւ Ռուսերը Հայ-Չէնկէն ետ քաշուեր են։

ԲԷՇԹԱ. — Բեդերսպուրկէն առնուած լուրերու նայելով Ճապոնները յաջողութիւն ձեռք բերեր են Սայ-Մա-Ցէի շրջակայքը եւ Ռուսերը կորուստներ տալով ետ քաշուեր են։

ԲԱՐԻԶ. — Բեդերսպուրկէն տեղեկութիւն կու տան թէ Ճապոնները երեք զօրաբանակով շրջապատեր են Հայ-Չէնկի շրջակայ ռուսական դիրքերը։ Ռուսերուն արեւելեան կողմի զօրախումբը, գիշերը կատարուած բուռն ճակատամարտէ մը ետքը, դէպ ի արեւմուտք ետ քաշուեր է։

— Բեդերսպուրկի մէջ կ'ենթադրուի թէ Ճապոնները պիտի չկրնան յաջողցնել իրենց այն ծրագիրը՝ որ է Լիաօ-Եանկի շրջակայքը պաշարել Ռուսերը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ճապոնական 12րդ զօրաբաժնին յառաջապահները հասան Մուքտէնի հարաւային կողմը գտնուող Հանկ-Հուրօ անուն տեղը, որ երկաթուղիին վրայ է եւ Մուքտէնէն 15-20 քիլոմեթր հեռու։

ՍԱՆԿ-ՑԷ-ԼԻՆԿ ԳՐԱՒՈՒԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ. — Թաքիոյէն կը հեռագրեն Տէյլի Նիւզի թէ Քուրոքի զօրավարին բանակը, արիւնոտի ճակատամարտէ մը ետքը, գրաւեր է Սան-Ցէ-Լինկի կիրճը եւ թէ դէպ ի Լիաօ-Եանկ քաշուող Ռուսերը կը հալածէ։

ՔՈՒՐՈՊԱԹՔԻՆ ԶՕՐԱՎԱՐԻՆ ՆԱՀԱՆՋԸ

ԼՈՆՏՈՆ. — Քուրոբաթքին զօրավարը ծրագիր մը պատրաստած է, որով պաշարուելու վտանգէն ազատելու համար Լիաօ-Եանկի մէջ ճակատամարտ պիտի չկատարէ եւ իր բոլոր զինուորները Մուքտէնի մէջ պիտի համախմբէ։

ԴԷՊ Ի ԹԱ-ՉԻ-ՉԱՕ

ԼՈՆՏՈՆ. — Ին-Քէուէն առնուած լուրերու նայելով, մինչեւ հիմա Ճապոնները մէկ զօրաբաժինէն աւելի զինուոր ցամաք հաներ են հոն։ Զինուորները ցամաք հանելնուն պէս՝ դէպ ի Թա-Չի-Չաօ կը ղրկուին։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ԼՈՆՏՈՆ. — Թաքիոյէն առնուած լուրերու նայելով Ճապոնները յուլիս 26էն 29 երեք օր բուռն յարձակումներ կատարեր են Բորթ-Արթուրի վրայ, սակայն չեն յաջողեր։

ԲԱՐԻԶ. — Յուլիս 30ին Բորթ-Արթուրի վրայ կատարուած վերջին յարձակումին ատեն Ճապոնները մեծ կորուստներ ունեցեր են։ Չօֆուի մը նայելով, Ճապոնները 2,500-3,000 զինուոր վրայ տուեր, սակայն յաջողեր են գրաւել կարեւոր դիրք մը։

— Չինական աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով յուլիս 26ին, 27ին եւ 28ին Բորթ-Արթուրի դէմ կատարուած յարձակումներու ատեն Ռուսերը հինգ հազար հոգի կորսնցուցեր են եւ Ճապոններն ալ՝ յիսուն հազար։

ԼՈՆՏՈՆ. — Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն թէ ճապոնական բանակը, չորս օր տեւող արիւնոտ ճակատամարտէ մը ետքը, գրաւեր է Սանթիքօֆի բարձունքները եւ Վօլֆի լեռը։

ԲԱՐԻԶ. — Ճապոնները ամրացուցած են Տալնին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Ռուս կառավարութիւնը պատշաճ չի դատեր Անգլիոյ կառավարութեան բողոքը՝ Նայթ-Քոմանտէր շոգենաւուն ընկղմելու խնդրոյն համար։

ԲԱՐԻԶ. — Կ'ըսուի թէ Բեդերսպուրկի Ֆրանսական դեսպան Պ. Պոմբար իր պաշտօնէն պիտի հրաժարի վատառողջութեան հետեւանքով։

ՀՌՈՄ. — Պապին քաղաքականութիւնը պառակտում առաջ կը բերէ Իտալիոյ կաթոլիկներուն միջեւ։

ԲԱՄՊԱԿԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Միջատներու պատերազմ. — Բամպակի տունկը աւերող որդը. — Կարմիր մրջիւններուն օգտակարութիւնը։

Ամերիկայի մէջ տեղի պիտի ունենայ եզական պատերազմ մը, ուր միլիոնաւոր մրջիւններ կռուի պիտի բռնուին որդերու հետ։ Երկար ատեն տէր ըլլալով բամպակի հրապարակին, Թէքսաս եւ Լուիզիանա, հինգ տարիէ ի վեր կէս առ կէս նուազեցուցած են իրենց բամպակի արտադրութիւնը։ Պատճառն է պատենաթեւ միջատ մը որ բամպակի տունկերը կ'ուտէ։ Էգը հաւկիթ կ'ածէ հոն եւ մէկ տարուան մէջ առաջ միլիոն հաւկիթ կ'արտադրէ։ Այդ հաւկիթները թրթուր կ'ըլլան, որոնք նախ բծախնդրութեամբ փաշիով, յետոյ տունկին [illegible]։ Այդ մակաբոյծները ծածկուած ըլլալով տունկին մէջ, ծծումէն եւ թոյնէն չեն ազդուիր։ Միայն 1903ին, այդ մակաբոյծ որդին երեսէն, հարաւային նահանգները 380 միլիոն ֆրանքի կորուստ մը ունեցան։ Հակառակ եղած բոլոր ջանքերուն, երկրագործական ու միջատաբանական ընկերութեանց կողմէ կատարուած բոլոր փորձերուն, Թէքսաս եւ Լուիզիանա չպիտի կրնային տագնապէն միջոց մը գտնել գնտակներէն մը աւելի փոքր միջատի մը դէմ, եթէ երբեք բրոֆէսէօր մը գաղափար յղացած չըլլար ուրիշ ամենափոքր միջատ մը, այն է Կուաթէմալայի կարմիր մրջիւնը գործածել ընդդէմ բամպակի ուտիճ որդին։ Կուաթէմալա, շնորհիւ այդ կարմիր մրջիւնին քիչ կը վնասուի յիշեալ որդին կողմէ։ Այդ մրջիւնն ալ բամպակէն կ'ապրի, սակայն մեղրոտ մասերը կը ծծէ, բայց առանց վնասելու տունկին։ Շատ բուռն ատելութիւն մը ունի բամպակի ուտիճ որդին դէմ, որուն կեղեւին վրայ կը նետուի, ո՛ւր որ հանդիպի, եւ զօրաւոր ըլլալուն, միշտ կը յաղթէ անոր։ Նոյն իսկ բամպակի դաշտերէն հեռու կը տանի դիակը ու անոր թրթուրները եւ հաւկիթները կը փճացնէ։ Բրոֆէսէօր Քուք քանի մը միլիոն կարմիր մրջիւն բերել տուաւ, Կուաթէմալայէն, տուփերու մէջ դրած, ատոնց վրայ ծակեր կային օդ բանալու համար, եւ շաքար՝ իբր սնունդ։ Այդ միլիոնաւոր մրջիւնները թող պիտի տան Թէքսասի եւ Լուիզիանայի բամպակի արտերուն մէջ։ Ու նոր աշխարհը պիտի հետաքրքրուի այդ միջատներու պատերազմով, ինչպէս հինը հետաքրքրութեամբ կը հետեւէր Լիաօ-Եանկի եւ Բորթ-Արթուրի շուրջը պատահած իրողութիւններուն։

ՇՌԱՅԼԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Մարքիզի մը հարստութիւնը. — Անհաշիւ մսխում. — Դրամի արժէքին վրայ գաղափար չունեցող մէկը. — Անուղ։

Այս պահուս Լոնտոնի մէջ շատ կը խօսուի երիտասարդ Անկլէսէյի մարքիզին պատմութեան վրայ։ Անգլիոյ ամէնէն ազնուական ու հին ընտանիքներէն սերած, քսանըինը տարեկան է մարքիզը։ 1898ին, իր հօրմէն ժառանգեց երկու կոմսութիւններ, տասներկու հազար հէքթար տարածութեամբ եւ տարեկան 600,000 ֆր. ի հասոյթով։ Վեց տարուան մէջ այս ամէնը մսխուեցաւ։ Մարքիզին կործանման պատճառն էր դրամի արժէքին նկատմամբ ունեցած իր կատարեալ ագիտութիւնը։ Իր երկու պալատական դղեակներուն մէջ ունեցածները, ինչպէս նաեւ անձնական գոյքերը այս օրերս աճուրդի պիտի հանուին, որ երկու ամիս պիտի տեւէ գրեթէ։ Մասնաւոր հաւաքուած առարկաներուն մէջ կան փղոսկրեայ հարիւրաւոր առարկաներ։ Անոնցմէ մէկը, խոշոր մարգարիտէ մը բաղկացած, 250,000 ֆրանքի գնուած է մարքիզին կողմէ։ Գաւազանները, թաւշեայ լիսսուն, ամէնքն ալ թանկագին քարերով զարդարուած գլուխներ ունին։ Անոնցմէ մէկուն գլուխը 12,000 ֆր. արժած է մարքիզին, մէկ քանիներն ալ՝ երեքական չորսական հազար ֆրանքի։ Մատանիները շատ կարեւոր հաւաքածոյ մը կը կազմեն, թէ՛ իրենց թիւով եւ թէ իրենց արժէքով։ Կ'ըսուի թէ երիտասարդ մարքիզին կեանքը միշտ անօգուտ եղած է բարոյական տեսակէտով։ Իր արտակարգ քմայքները գոհացնելու համար փճացուցած է մարքիզը։ Օրինակի համար, իր դղեակներուն մէջ շինել տուած էր փառաւոր թատրոն մը, Տրէզտայի Օբէրային նման, եւ հոն թատերական ներկայացումներ կուտար, որոնք կը յիշեցնէին Հազար ու մէկ Գիշերներու առասպելները։ Այդ ներկայացումներուն մէջ գլխաւոր դերը կը կատարէր մարքիզը, հիանալի զգեստներ հագած, որոնք ընդելուզուած էին ազնիւ ադամանդներով։ Գլխարկին վրայ կը շողային թանկագին քարեր եւ դաստակներուն վրայ կը կրէր ապարանջաններ։ Այդ ներկայացումներուն համար 2-300,000 ֆր. ի ծախք մը ըրաւ։ Իր բոլոր ծառաները եւ պաշտօնեաները շատ կը սիրէին իրենց տէրը եւ հիմա կը ցաւին անոր կործանման վրայ։ Կ'ըսուի թէ մէկ քանի վաճառականներ արտասահմանէն Անգլիա պիտի երթան, ներկայ գտնուելու համար աճուրդին։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Իտալիոյ մէջ նոր մարդահամար. — Բնակարան չունեցողներ. — Անկրօններուն թիւը։

Իտալիոյ ներքին գործոց պաշտօնատան կողմէ հրատարակուած վիճակագրութեան մը համաձայն, 26,541 հոգի կը բնակին սայլարաններու, բնական անձաւներու մէջ եւ բացօթեայ։ Ասոնցմէ 11 հազար 563ը կը գտնուին գիւղերուն, իսկ 4729ը մայրաքաղաքին մէջ։ Իտալիոյ մէջ կան 31,539,000 կաթոլիկ, 65,595 բողոքական եւ 95,617 հրեայ։ Բայց 800,000էն աւելի մարդիկ չեն պատասխանած թէ ի՛նչ կրօնք կը դաւանին. 34,092ն ալ անկրօն հաշուած են ինքզինքնին։ Այս վերջիններուն մէջ կան 7,017 աղջիկ, տասնըհինգ տարեկանէն վար։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ

ԱԶԴ. — 1890ի 4% Բրիօրիթէ Օսմ. պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ նոյն պարտաթուղթերու 28րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1904՝ 31/13 օգոստոսին Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան մէջ, Պոլիս, Ճէղալօղլու փողոց։ 2 6

* * *

ԱԶԴ. — 1890ի 4% Օսմանիյէ Օսմ. պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ նոյն պարտաթուղթերուն 29րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի 1904 31/13 օգոստոսին Հանր. Պարտքի Վարչութեան մէջ, Պոլիս, Ճէղալօղլու փողոց։

Կ. Պոլիս, 19/1 օգոստ. 1904 2-6

* * *

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան Թողեալ հասոյթներու ընդհանուր Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամարածական վարժարանին աւանդողներուն թէ այդ վարժարանը պիտի վերաբացուի 1904 սեպտեմբեր 4/27ի շաբաթ օրը եւ թէ դասախօսութիւնները նոյն օրը պիտի վերսկսին։ Հետեւաբար Ա. եւ Բ. կարգերուն աւանդողները կը հրաւիրուին նոյն օրը ներկայ գտնուիլ շերամարածական վարժարանը։ Տնօրէնութիւն

14/27 յուլիս 1904 5-10

* * *

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ. — Թէմէթթիւի օսմ. չորս առ հարիւր տոկոսաւոր Բրիօրիթէ պարտաթուղթ ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 23 թիւ կտրօնին, որուն պայմանաժամը 1904 օգոստոսին կ'աւարտի, ինչպէս նաեւ 1904 յուլիս 1/14ի վիճակահանութենէն ամորթի ելած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի յառաջիկայ օգոստ. 1/14էն, սկսեալ Օսմ. Պանքային Կ. Պոլսոյ, Բարիզի եւ Լոնտոնի ճիւղերէն։ 6-12

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Հալէպի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Երուսաղէմի կառավարիչ Բազիմ պէյ։

— Երուսաղէմի կառավարիչ անուանուեցաւ Կայս. Պալատան քարտուղարներէն Րէշիտ պէյ։

— Սալիսէի ատեանին տրուեցաւ Հանրային Պարտքի կեդրոնական հաշուակալութեան ընդհանուր հասոյթներու ճիւղին առաջին քարտուղար Բեհմիլ պէյի եւ Զօլլէի երեւելիներէն Եէկէնզատէ Մէհմէտ Թեվֆիք էֆ.ի։

— Բէրպէլայի ատեանին նախկին դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Պասրայի նահանգին կեդրոնական նախկին դատարանին ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական Ապտուլլահ էֆ.։ Բէրպէլայի ատեանին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Սիւլէյմանիէ ատեանին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Ապտուլլահ Շէվքէթ էֆ.։

— Զօրքերու կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ բժշկական վարժարանին աւանդիչներէն հեծելազօրքերու դեր-գնդապետ Շէրէֆէտտին պէյի։ Զօրքերու կարգի Մէճիտիէ՝ Տաւլէր (Անգլիա) օսմ. պատուակալ նախարար փոխ-հիւպատոս Պ. Նիլս Ճօնսի։

— Իֆթիխարի նշանը՝ կայս. պատուակալ թիկնապահ եւ հետեւակներու մարզիչ ֆոն Վիտտիօրֆ փաշայի որդւոյն Պ. Վիլթըն Տիթրիխ ֆոն Վիտտիօրֆի։

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանին մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ անանուն Ընկերութեանց համար։ Այդ յանձնաժողովը կարգ մը որոշումներ առաւ, որոնցմով նոյն Ընկերութեանց մասնակցողներուն շահերը պիտի պաշտպանուին եւ միանգամայն այդ Ընկերութիւնները աւելի տեւական եւ երկրին համար ալ օգտակար պիտի ըլլան։ Իգտամ կ՚ըսէ թէ օսմ. երկիրներուն մէջ մինչեւ հիմա չշահագործուած հարստութեան աղբիւրներ կան, որոնցմէ օգտուելու համար դրամագլուխ եւ դրամագլուխով կազմուած անանուն Ընկերութիւններու կազմութեան պէտք կայ, սակայն այդ Ընկերութիւնները ցարդ, պարտաթուղթի տէրերուն շահէն աւելի, հիմնադիրներուն եւ Տնօրէններուն շահերուն կը ծառայեն, որով իրենց կազմութեան նպատակին բոլորովին հակառակ արդիւնքներ կ'ունենան։ Կայս. կառավարութիւնը որ ամէն վայրկեան հանրութեան բարեկեցութեան վրայ կը խորհի, ներկայ ժամանակին յառաջդիմութեանց հիմը կազմող անանուն Ընկերութեանց պարգեւելուն եւ բարենորոգուելուն պարագան ալ նկատողութեան առած է եւ այդ մասին խորհրդակցութիւն կը կատարէ։ Վերագրեալ յանձնաժողովը, ի մէջ այլոց, յարմար դատած է, կարգ մը պարտականութեան ենթարկել Ընկերութեանց հիմնադիրները։ Իգտամ կը յարէ թէ հիմնադիրները, տնօրէնները եւայլն պարտաթուղթի շրջաբերութեան կը հանեն եւ եթէ գինը չըլլայ, բաժնեթուղթի կը վերածեն, որով իրենց անձնականին համար հարստութիւն մը ձեռք կը բերեն. յետոյ կարգ մը պատճառներով այդ բաժնեթուղթերով գործը առաջ չի տարուիր եւ Ընկերութեան ձեռնարկած առեւտրական կամ արհեստագործական նպատակը ապարդիւն կը մնայ. այդ կերպով Ընկերութեան գոյութիւնն ալ կը վտանգուի։ Յանձնաժողովին որոշմանց մէկը կը վերաբերի պարտաթուղթերը բաժնեթուղթի վերածելու խնդրոյն։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ Ընկերութեան վարչական Խորհուրդը 1903 տարուան գործառնութեանց տեղեկագիրը պատրաստեց, ուրկէ սա տեղեկութիւնները կը քաղենք. — 1902 տարուան հողային բերքերուն անգոհացուցիչ վիճակը բնականաբար ազդած է Ընկերութեան հասոյթներուն վրայ։ Հասոյթները սակաւ եղած են.

Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գծի՝ 6,081,375 ֆր. այսինքն 1902էն 2,062,873 պակաս։

Էսկիշէհիր-Գօնիայի գծի՝ 2,200,628՝ այսինքն 1902էն 800,535 պակաս։

Համիտիէ-Ատաբազարի գծի՝ 101,101 որ 1902էն 6,393 աւելի է։

Իւրաքանչիւր քիլօմեթրի հասոյթն է 11,233, մինչդեռ 1902ին 10,523 էր։ Խառն հասոյթներուն պակասն է 2,821,015. Փոխադրուած ուղեւորներուն քանակութիւնն ալ սակաւ է։

Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գծի՝ 1,351,292 ուղեւոր, 1902ին 1,240,141 էր։ Այդ ուղեւորներուն 978,328 մինչեւ Բէնտիքի համար են եւ 126,374ը՝ Բէնտիքէն Իզմիտ։

Էսկիշէհիր-Գօնիայի գծի՝ 101,848 ուղեւոր, 1902ին 82,608 էր։

Համիտիէ-Ատաբազարի գծի՝ 57,045, նախորդ տարին 53,713 էր։

Ամէնէն աւելի ուղեւոր ելած կայարաններն են — Հայտար Փաշայի շրջականերէն զատ — Հայտար Փաշա՝ 945,095, Իզմիտ՝ 122,500, եւ Կէպզէ, Թավշանճըլ, Հէրէքէ, Ատաբազար, Համիտիէ, Կէյվէ, Պիլէճիկ, Էսկիշէհիր, Էնկիւրի, Քէօթահիա, Աֆիոն Գարահիսար եւ Գօնիա։

Շահագործման ծախքն է 3,855,345, մինչդեռ 1902ին 4,070,850 էր։ Հետեւաբար 1903ին իւրաքանչիւր քիլօմեթրի հասոյթն է 10,865 եւ ծախքը՝ 3944, Վարչական Խորհուրդին տեղեկագիրը նաեւ Պաղտատի երկաթուղիին համար կարգ մը տեղեկութիւններ կը հաղորդէ որոնք արդէն հրատարակուած են։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ յանձնուեցաւ քննութիւնը Պաշմէթիի գարեջուրի գործարանին տէրոջը յարուցած այն խնդրին թէ պաղ օդի մթերանոցները իրաւունք չունին աղէկ ջուրեր պահելու։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը հեռագրով ծանոյց բոլոր նահանգները թէ տրուած որոշմանց համեմատ վճարումներ ու գործառնութիւններ կատարող նիւթական պաշտօնեաները իսկոյն պաշտօնանկ պիտի ըլլան։

ԵՂԻՒՆԱՊԱՏ տաճանը տասը օր պայմանաժամ տուած է Վահրամ ու Զարեհ անուն անձերուն որոնք ամբաստանուած են թէ Ղալաթիոյ Խարաճճը փողոցին մէջ չախալի վաճառականութեամբ զբաղելէ ետքը, անյայտացած, Եգիպտոս փախած եւ խառովարարներու հետ յարաբերութիւն հաստատած են. նաեւ թէ սպառնական նամակ ղրկած են Նշան աղային։ Ասոնք եթէ որոշեալ պայմանաժամին չներկայանան, օրէնքին իբրեւ անհնազանդ նկատուելով, ի բացակայութեան պիտի դատուին, քաղաքային իրաւունքներէ պիտի զրկուին, ստացուածքնին պիտի գրաւուի եւ իրենք ալ որ եւ է դատ բանալու իրաւունք պիտի չունենան։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը գրեն թէ կամուրջներու եւ խճուղիներու Տնօրէնի օգնական Ասլանեան Գէորգ էֆ. որ Երուսաղէմ գացած էր՝ գաւառին կամուրջներուն եւ խճուղիներուն վիճակը քննելու, անոնց փութով ու կանոնաւոր կերպով կատարումը եւ անձամբ ուխտաւորութեան փոխարէն հաստատուած տուրքերուն նախորդ տարիներէն աւելի կրկնապատիկ գանձուած ըլլալը հաստատեր է։ Ասլանեան էֆ. այդ առթիւ շնորհակալութիւն յայտներ է կառավարչին, նաեւ գոհունակութիւն յայտներ է առաջին ճարտարագէտ Ննտամեան էֆ.ի։

ՆՊԱՍՏ.— Սելանիկի, Գոսովայի ու Մանասդըրի նահանգաց երկրաշարժէ վնասուածներուն համար կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 25,495 ղրուշի։ Նուիրատուներուն մէջ կան Ցակոբեան էֆ. ու որդիք՝ 125 ղրուշ եւ վաճառական Գասպիկ էֆ. Մանուկեան՝ 125։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, աղէի օրը, Գնալը երթալով այցելեց նախկին ծերունոցը։

—Յունաց Պատրիարքարանին Խառն Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Տ. Եոաքիմ Գ.ի նախագահութեամբ եւ զբաղեցաւ այրի Տիկին Ֆոթիադէսի կտակին խնդրովը։

ՀԱՊԼԸՇ պատուիրակութեան պետ Մաշալիա զօրավարը, երէկ, Ռուսիոյ դեսպանատունը գնաց եւ տեսակցեցաւ դեսպան Պ. Զինովիէվի հետ։

ՎԱՐԺՈՒՀԻԻՆ ԲԱՂԴԸ.— Յունական լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Ռումէլի երկաթուղիին վերջին վիճակահանութեան մեծ պարգեւը՝ վեց հարիւր հազար ֆր. շահեր է Մագրիգիւղի Յունաց աղջկանց վարժարանին ուսուցչուհին։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ առողջապահական պաշտօնեաներուն հրահանգ տրուեցաւ՝ քննել ճաշարանները, որպէս զի չանագուած ամաններու մէջ կերակուր չպատրաստուի։

ԲԱԹԱՐԲԱՆԵԱՆ ԳՐԻԳՈՐ էֆ., քննիչ պաշտօնեայ ԻՒՆԻՕՆ Ընկերութեան Արեւելքի ընդհանուր Տնօրէնութեանը, Լոյտի շոգենաւով Իզմիր մեկնեցաւ երէկ։ Բաթարբանեան էֆ. պիտի մնայ քիչ մը ատեն այդ քաղաքը եւ այս պտոյտ մը պիտի ընէ Այտընի նահանգին զանազան կողմերը՝ նոր զարկ մը տալու համար նոյն Ընկերութեան ապահովագրական գործոյն։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան խորհրդականը ու Լէտի Թաունլէյ, աղջի իրիկունը, դաշտային հանդէս մը տուին Թարապիոյ իրենց ամարանոցին մէջ։ Ներկայ էին Անգլիոյ, Աւստրիոյ, Իտալիոյ, Մ. Նահանգաց ու Պելճիքայի դեսպանները, ֆրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Պարտ, Բ. Դրան օտար թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյ, Օսմ. Պանքայի ընդհանուր Տնօրէնի օգնական Պ. Նիա եւայլն։

ԻԶՄԻՏԷՆ կը գրեն թէ վերջերս քաղաքը ժամ չորունակ անձրեւ տեղալով մեծապէս նպաստեր է հունձքերուն որոնք չորս ամիսէ ի վեր տիրող երաշտութենէն բոլորովին չորնալու տարածանին հասած էին։

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ.— Եդիրնեցւոց տաճանը մահուան դատապարտեց Խալիլ անուն անձը որ մայիս 25ին Պոլսոյ Ուզուն Չարշիի կողմը Պիլէճիկցի Օսման էֆ.ն սպաննած էր։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Էտիէնքէօյցի կառապան Մէհմէտ Էօմէր, երէկ, Հայտար Փաշայի նաւամատոյցէն տամակ գնած ատեն յանկարծամահ եղաւ սրտի հիւանդութենէ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԱԶԴ. — Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նկատելով որ մայրաքաղաքիս բնակիչներէն բազմաթիւ անձեր կը փափաքին մաքուր օդ ծծել շոգենաւով պտոյտ մը կատարելով Վոսփորի վրայ, որոշեց շոգենաւային մասնաւոր երթեւեկութիւն մը հաստատել զեղչուած գինով։ Կատարեալ շոգենաւը, ընդարձակ կամրջակ մը ունենալուն համար, այս երթեւեկութեան յատկացուած է։ Ամէն ուրբաթ եւ կիրակի, յառաջիկայ կիրակիէն սկսեալ, 25 յուլիս 7 օգոստոս, յիշեալ շոգենաւը կամուրջէն պիտի մեկնի ժամը 6.30ին (Ը. Թ.), իսկ ետդարձը ժամը 1.45ին։ Հետեւեալ նաւամատոյցները պիտի հանդիպի. Սիրքէճի, Քապաթաշ, Սկիւտար, Պէշիքթաշ, Արնաւուտքէօյ, Անատոլը Հիսար, Եէնիքէօյ, Պէյքօզ եւ Մէտարպուրնու։ Կամուրջ պիտի դառնայ, Մէտարպուրնուէն մեկնելով ժամը 10ին (Ը. Թ.), իսկ ետդարձի ժամը 5.15ին, միեւնոյն նաւամատոյցները հանդիպելով։ Ուղեւորներ կրնան շոգենաւին մէջ մնալ մեկնելէն մինչեւ վերադարձը, առանց շոգենաւէն դուրս ելնելու, կամ թէ յիշեալ նաւամատոյցներէն մէկը դուրս ելլել, եւ այդ պարագային, իրենց տոմսակները պիտի կրնան ընդունելի ըլլալ վերադարձին. միեւնոյն կառաբարձ շոգենաւով։ Պիւֆէ մըն ալ պիտի գտնուի շոգենաւին մէջ։ Տոմսակին գինն է. առաջին կարգ՝ 6 ղրուշ, երկրորդ կարգ 4 ղրուշ, ամէն նաւամատոյցի համար, ընդունելի երթի ու դարձի համար։

1—9

ԱԶԴ.—Միսիոնէ որ մանկապարտէզի վարժուհիներ կրթած ու պատրաստած է Իզմիրի եւ Օրվազի մէջ, այս տարի Տրապիզոն պիտի մնայ։

Մանկապարտէզի վարժուհի ըլլալ փափաքող օրիորդներ պարտին իրենց նախորդ ուսուցիչներէն կամ ուրիշ վստահելի անձերէ բարի վարքի եւ ուսման ուրիշ ճիւղերու մէջ բաւականաչափ կ թուեան վկայական ներկայացնել։

Դասախօսութիւնները կը սկսին յառաջիկայ սեպտ. 1/14ին։ Տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի կանխիկ։ Աւելի տեղեկութիւններու համար գրել առ տիկին Լ. Ս. Քրաֆորդ, Ամերիկեան վարժարան Տրապիզոն։

1—8

Տես չորրորդ երես Քարմէլ Օրիանթալի գինիի եւ գանաքի ծանուցումը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻԶՄԻՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ԸՆՏՐՈՒԱԾ

Այս առտու բերկրութեամբ ստացանք հետեւեալ հեռագիրը Իզմիրի մեր թղթակցէն.

ԻԶՄԻՐ 21 յուլիս / 3 օգոստոս
Չորեքշաբթի, ժամ 7.50 (Ը.Ե)

«Գաւառական Ժողովը այսօր միջօրէէն «յետոյ ի նիստ գումարուելով, միաձայնութեամբ Իզմիրի Առաջնորդ ընտրեց «Արմաշի փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեանը»։

Դուրեան Սրբազանի ընտրութիւնը՝ իբրեւ յաջորդ հոգելոյս Մելքիսեդեկ Սրբազանի՝ անակնկալ մը չպիտի պատճառէ, վասն զի վերջին շաբաթներս Իզմիրէն յաջորդաբար հասած արձագանգներ կը յայտնէին մեզ թէ՝ Գաւառական Ժողովի անդամներուն եւ թէ՝ ընդհանուր հայ համայնքին բաղձանքը, իրենց առաջնորդ ունենալու Դպրեվանքի պատկառելի ու համակրելի վերատեսուչը։ Աւելորդ է դիտել, որ ասկէ առաջ կրկին խմբագրականներով ջատագոված էր Դուրեան Սրբազանի ընտրելիութեան յարմարութիւնը՝ այդ կարեւոր Վիճակին հոգեւոր հովուութեան, մասնաւոր հաճոյք մըն է ծանուցանել այսօր այդ տրամադրութեան իրականութիւն գտած ըլլալը, ջերմապէս շնորհաւորելով թէ՝ Իզմիրի Գաւառական Ժողովը իր յաջող ընտրութեանը համար եւ թէ ընտրեալ Սրբազանը՝ որ Իզմիրի հայ համայնքին ներկայացուցիչ մարմնոյն ամբողջին քուէն շահեր է։

Դուրեան Սրբազանի ո՛չ կենսագրականը, ո՛չ ալ գրուատականը ընելու պէտք ունինք՝ իր ընտրութեանը առթիւ։ Իր հմտութիւնը եւ կարողութիւնը հանրածանօթ են արդէն. պերճախօս եւ գրագէտ եկեղեցական, Արմաշի փոխ-վանահայրը իր այս պաշտօնին մէջ ցոյց տուաւ նաեւ վարչական կարողութիւն, Դպրեվանքին մէջ զբաղելով ո՛չ միայն ուսուցչութեամբ, այլեւ հսկիչով եւ մատակարարութեամբ, խղճամիտ ուղղութեամբ վարելով վանական այդ մեծ հաստատութիւնը։ Իզմիրի առաջնորդութեան համար՝ անկարեւոր տարր մը չէ այդ վարչական կարողութիւնը, որ միանալով եկեղեցական գործերու նախանձախնդրութեան, պերճախօս քարոզչութեան ու կրթական գործի մասին ունեցած ձեռնհասութեան, արժանաւորագոյն ընտրելին կը հանդիսացնէին Դուրեան Սրբազանը՝ Իզմիրի առաջնորդական պաշտօնին համար։

Դուրեան Սրբազան ինչպէս յայտնի է, քանի մը շաբաթէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի օդափոխութեան համար եւ իր բնակութիւնը առժամապէս հաստատած է Վերին Վոսփոր (Եէնի-Մահալլէ), որուն կազդուրիչ օդէն եւ առողջարար ջուրերէն օգտուելու պէտք ունի։ Թէեւ Պանդրմա պիտի երթար, քահանայական ձեռնադրութիւն մը կատարելու, բայց չենք գիտեր թէ Իզմիրի Առաջնորդ ընտրուած ըլլալը ծանուցանող հեռագիրը ստանալէն ետքը՝ պիտի փոխէ՞ իր այդ որոշումը։

*, Իզմիրի առաջնորդական ընտրութեան արդիւնքը հեռագրով հաղորդուած է Ս. Պատրիարք Հօր։

Թիֆլիսի առաջնորդութիւնը թափուր կը մնար Սաւրէնեան Տ. Գէորգ արքեպ.ի հրաժարումէն ի վեր։ Այս անգամ նոյն պաշտօնին համար Էջմիածնէն կառավարութեան ընտրելի առաջարկուեր է Տ. Գարեգին եպիսկ. Սաթունեանց, որ կը յուսացուի թէ մօտերս հաստատուի։ Ս. Հայրապետը Օգոստոսի վերջը Թիֆլիզ պիտի այցելէ։

— Ս. Էջմիածնի վանքին բոլոր կալուածները, նաեւ մասակոյ անտառը կառավարութեան կողմէ անժառանգ վարձուած էին։ Այս կարգադրութիւնը եղած է անցեալ յունիսին հրատարակուած հրամանագրին տրամադրութեանց համաձայն, սակայն ինչպէս ծանուցուեցաւ, մէկ երկու շաբաթ առաջ Ս. Կաթողիկոսը նոր դիմում մը ըրած է Բեդերսպուրկ, որուն նախորդներուն կրկնութիւնը ըլլալը նախարարութեան կողմէ դիտել տրուեր է կայսեր, սակայն կայսրը պահած է զայն, նկատառութեան առնելու համար։

— Տ. Բարթուղիմէոս արքեպ. Պէյքօզէն շնորհաւորած է Ս. Պատրիարքին անուան տօնախմբութիւնը։

— Իզմիրի հանգուցեալ առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ արքեպ. 600 րուբլիէ աւելի արժողութիւն ունեցող իր եպիսկոպոսական զգեստը իր կտակին յատուկ մէկ տրամադրութեան համաձայն նուիրած էր Գանձակի Ս. Թարգմանչաց վանքին, որուն՝ հանգուցեալ արքեպ.ը իր կենդանութեանն ալ յատուկ նամակաւ մը հաղորդած էր իր բաղձանքը։ Ս. Հայրապետը այս անգամ Պատրիարքարան ղրկած յատուկ կոնդակով մը խնդրեր է որ այդ եպիսկոպոսական զգեստը Էջմիածին ղրկուի, պատկանեալ տեղը յանձնելու համար։

— Նպաստից Յանձնաժողովի Սնտուկին ի նպաստ Ռ. Պէրպէրեան էֆ.ի «Առաջին գիրք Ֆրանսերէնէ ի Հայ Թարգմանութեան» անուն գործին Գ. տպագրութիւնը աւարտած ըլլալով, բոլոր գաւառական եւ մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարաններուն մէյ մէկ օրինակ ղրկուած եւ յանձնարարուած է որ իրենց վարժարաններուն մէջ գործածեն, որով աշակերտները ոչ միայն պարունակութենէն պիտի օգտուին, այլ եւ նպաստ մը ըրած պիտի ըլլան գաւառական կարօտ վարժարաններուն։

— Հայ Հռոմէականաց Կ.— Պատրիարքին ընտրութիւնը տեղի կունենայ այսօր միջօրէէն յետոյ, աթոռանիստ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, ուր համախմբուած են տասնըվեց եպիսկոպոսները։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մառնիկ-Զարեհ Քէլէշեան ի կատարումն նորոգ հանգուցեալ իր հօր Յակոբ էֆ. Քէլէշեանի վերջին կամաց համաձայն հինգ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս։

— Հանգուցեալ Կարապետ էֆ. Բիւլկիւլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 190 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Սարգիս էֆ. Աղնուսեան ի Պուքրէշ։—

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

25րդ տարեշրջան

Վարժարանը, իր 25ամեակին առթիւ վերակազմուած է նոր եւ լաւագոյն կարգադրութիւններով. կը բացուի Դշ. որ Սեպտեմբեր 7 ին (Ն. Տ.)։ Առեւտրական ուսումներ մեծ տեղ մը կը բռնեն բարեփոխեալ Ծրագրին մէջ։ Վարժարանին Ուսմանց Ընթացքը վեցամեայ է, 2 տարի նախապատրաստական եւ 4 տարի ալ Վարժարանական կարգերու համար։ Ուսուցչական մարմինը կը բաղկանայ հմուտ եւ փորձառու ուսուցիչներէ որոնց 5ը գոլէճներու ընթացք աւարտեր են եւ 1ը՝ համալսարանական մը։ Առողջական տեսակէտով Վարժարանին դիրքը անզուգական է։ Իր յատուկ բժիշկը մօտէն կը հսկէ աշակերտներուն առողջական վիճակին վրայ։ Տնօրէնը եւ ուրիշ 4 գիշերօթիկ ուսուցիչներ, որոնք Վարժարանին շէնքին մէջ կը բնակին, մօտէն կը հսկեն աշակերտներուն վարք ու բարքին վրայ։ Վարժարանին տարեթոշակն է 16 օսմ. ոսկի, որուն կէսը Սեպտ.ի ըսկիզբը վճարելի է, եւ միւս կէսը՝ Յունուարի վերջերը։

ԾԱՆՕԹ.— Կ. Պոլսէն եկող հին եւ նոր աշակերտներ կրնան կէս գինով Հայտար-Փաշայէն երկաթուղիով Իզմիտ գալ, դիմելով մինչեւ Օգոստ. 18/31 Պոյաճըլ-Հասա, Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի։ Վարժարանին նոր յայտագիրը ստանալու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի, Պոյաճըլ-Հասա, Կ. Պոլիս։

1-12

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի սեպտ. 2/15ին, հինգշաբթի առաւօտ։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել սեպտ.ի մէջ եւ կէսը յունվարի մէջ։ Շաբաթը դաշնակի մէկ դասի համար տարեկան 3 օսմ. ոսկի, եւ երկու դասի համար 5 ոսկի աւելի կը պահանջուի։ Երգեհոնի դաս առնողները տարին 1ուկէս ոսկի աւելի կը վճարեն։

Վարժարանին յայտագիրը ուզողներուն ձրի կը ղրկուի։ Ուրիշ տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի, Պոյաճըլ-Հասա, Կ. Պոլիս, կամ գրել Տեքթ. Ս. էֆ. Գավաֆեանի, ատենապետ Խնամակալութեան, Ատաբազար։

1/14 Յուլիս 1904 11—12

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒՊԼ)

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԹՈՔԻՕ, 8 օգոստոս.— Ռիւթէր կ'իմանայ թէ շաբաթ ու կիրակի կատաղի ճակատամարտ մը կատարուեր է Թամուշէնկի մօտ։ Ճաբոնները գրաւեցին այդ տեղը, Ռուսները դէպ ի Հայ-Չէնկ ետ մղելով։ Ռուսները հազար հինգ հարիւր մեռեալ թողուցին պատերազմի դաշտին վրայ եւ վեց թնդանօթ կորսնցուցին։ Ճաբոններուն կորուստը չորս հարիւր հոգի կը հաշուուի։

—Ռիւթէր կ'ըսէ թէ Քուրոքի զօրավարին մէկ տեղեկագրին նայելով, Ճաբոնները 982 մեռեալ ունեցեր են Եանկ-Ցէ-Լինի ու Քույսուլինցուի ճակատամարտներուն մէջ։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Քուրոբաթքին զօրավարը կը հեռագրէ Զարին թէ օգոստոս երկուքին Ռուսները կանոնաւոր կերպով ետ քաշուեր են Հայ-Չէնկէ Անշանչէն տանող ճամբով (Լիաօ-Եանկի ու Հայ-Չէնկի կէս ճամբուն վրայ։ Այս վերջին երկու տեղերը իրարմէ 65 քիլոմէթր հեռաւորութիւն ունին։ Մ. Գ.)

—Մուքտէնէն կը հեռագրեն հեռագրական ռուս գործակալութեան թէ ըստոյգ աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Ալեքսիէվ ծով-կալը օգոստոս 2ին Խարպինէն ճամբայ ելեր է դէպ ի Մուքտէն։

ՉԷ-ՖՈՒ. — Ռիւթէր կը ծանուցանէ թէ Բորթ-Արթուրէն ժամանող նաւեր լուր բերած են որ երեք օր կատաղի յարձակում մը կատարուեր է Բորթ-Արթուրի ամրացներուն դէմ, առանց յաջողութեան։ Յուլիս 26ի առտուն Ճաբոնները սկսեր են յարձակիլ ծովային ամրացներուն վրայ եւ ռուսական յառաջապահները ետ մղեր են։ Թոկօ ծովակալն ալ միեւնոյն ժամանակ սկսեր է ռմբակոծել ամրացները, բայց ռուսական մարտկոցները ստիպեր են ճաբոնական մարտանաւերը որ բացը կենան, ռուսական ռումբերէն զերծ ըլլալու համար, որով Ճաբոններուն ցամաքի ու ծովի վրայ գործակցութիւնը բոլորովին ապարդիւն եղած է։ Հետեւեալ առտուն ռուսական նաւատորմիղը, մարտկոցներուն պաշտպանութեամբ, նաւահանգիստէն դուրս ելեր է, սակայն շուտով վերադարձեր է, առանց կռիւ ընելու Ճաբոններուն դէմ։

ՀՌՈՄ. Ճիոռնալէ տ'Իդալիա Եօքոհամայէն կ'իմանայ թէ Բազուկա զրահապատ յածանաւը, Իտալիոյ մէջ շինուած եւ Նիսշինի հետ Արժանթինէն գնուած, պատերազմը սկսելէն առաջ, ընկղմեր է։ (Կը յիշուի թէ այդ մարտանաւը յիշուած էր Բորթ-Արթուրի առջեւ՝ ճաբոնական ուրիշ մարտանաւի մը ընդհարելուն հետեւանքով. Մ. Գ.)։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԼՈՆՏՈՆ, 3 օգոստոս.— Ռիւթէր կը ծանուցանէ թէ Թոկօ ծովակալին նաւաբաժինը Բորթ-Արթուրի բերդը ռմբակոծեր է, առանց յաջողելու։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Գերմանական աղբիւրէ առնուած լուրի մը նայելով, Բորթ-Արթուրի մէջ Ճաբոններուն կորուստը 15,000 է եւ ոչ թէ 20,000։

ԼՈՆՏՈՆ.— Եօքոհամայի մէջ լուր կայ, թէ ճաբոնական Բազուկա զրահաւորը ընկղմեր է՝ թորփիլէ մը։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ՉԷ-ՖՈՒ, 30 յուլիս. — Բորթ-Արթուրէն ժամանած փախստականներ կ'ըսեն թէ ընդհանուր յարձակումը սկսած է։ Ռուսները համոզուած են որ Ճաբոնները, եթէ կրկնապատիկ ուժ ալ ունենան, պիտի չյաջողին։ Ռուսները վստահ են որ Քուրոբաթքին զօրավարը պիտի մերձենայ եւ չեն ուզեր հաւատալ Թա-Չէ-Քիաօյի պարտութեան։ Ռուսական նաւատորմիղը, թէեւ նորոգուած, չուզեր յարձակիլ Թոկօ ծովակալին նաւատորմիղին վրայ, վասն զի Ճաբոնները գիշերանց թորփիլներ դրած են ծովին մէջ. բայց եթէ Վլատիվոսթօքի նաւատորմիղը կամ Քուրոբաթքին զօրավարը օգնութեան հասնին, Բորթ-Արթուրի նաւատորմիղը ելք մը պիտի կատարէ։ Փախստականները կ'ըսեն թէ Բորթ-Արթուրի մէջ ուտելիքները կը նուազին եւ թէ խոշոր թնդանօթները ալ եւս կարելի չէ գործածել։ Փորձեր է ռազմամթերք շինել, բայց չէ յաջողեր։ Հանրային բոլոր շէնքերը հիւանդանոցի վերածուած են։ Վիրաւորները եւ հիւանդները լաւ կը խնամուին կամաւոր հիւանդապահներու կողմէ։ Ռուսները անթել հեռագրի նոր կայան մը հաստատեցին. հոս չկրցան արդիւնք մը ձեռք բերել։ Ճաբոնական օժանդակ յածանաւները, որոնք անթել հեռագրի գործիքներ ունին, հաղորդակցութեանց շրջանակին մէջ երթեւեկելով կ'արգիլեն հեռագիրներու փոխանակութիւնը։

—Հինգշաբթի իրիկուն Բորթ-Արթուրէն մեկնած նաւակ մը տեղեկութիւն բերաւ թէ երեք օրէ ի վեր կատաղի ճակատամարտ մը կը կատարուի ծովի եւ ցամաքի վրայ։ Չէ-Ֆուի ճաբոնական ամէնէն բարձր իշխանութեան ըսածին նայելով, Ճաբոնները որոշած էին երեքշաբթի սկսիլ վերջնական յարձակումը, Բորթ-Արթուրը երէկ, ուրբաթ, գրաւելու յուսով։ Չէ-Ֆուի Ճաբոնները նաւակներ կը ղրկեն Միաօ-Թաօ կղզին, իսկոյն Բորթ-Արթուր մտնելու, գրաւումէն ետքը։ Վլատիվոսթօքի նաւաբաժնին շարժումները փութացուցին Բորթ-Արթուրի յարձակումը։ Ճաբոնները, արդարեւ, հասկցան թէ անկարելի պիտի ըլլայ երկար ատեն թող տալ որ Սքրիտլով ծովակալին նաւերը համարձակ երթեւեկեն։ Այդ պարագային հարկ պիտի ըլլայ Թոկօ ծովակալին նաւաբաժինը երկու մասի բաժնել եւ այդպէս թող տալ որ ռուսական մարտանաւերը դուրս ելլեն Բորթ-Արթուրէն։ Հոս մեծ հետաքրքրութիւն կը պատճառէ Բորթ-Արթուրի վիճակը. նաեւ Շանկայի ու Թիէն-Ցինի մէջ, ուրկէ շատ մը վաճառատուներ հեռագրով տեղեկութիւն կ'ուզեն Չէ-Ֆուէն։ Չէ-Ֆուի մէջ գրաւներ կը բռնուին։ Գերմանները մէկի դէմ քսան ոսկի գրաւ կը դնեն թէ Բորթ-Արթուր առաջ ամիսէն առաջ պիտի չգրաւուի։ Անգլիացիները կ'ընդունին այդ գրաւը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 21 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	92	07
Ամէնէն բարձր գին	»	92	11
Ամէնէն վար գին	»	92	03
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	119	75
Ամէնէն բարձր գին	»	120	12
Ամէնէն վար գին	»	119	75

ԲԱՑՈՒՄ 22 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Ք. Կ.	92	07
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	119	87
Շիրքէթի Խայրիէ		29	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		421	—
Տէրքոզ		245	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Քրամուէյ բաժնեթուղթ		6	02
» ժուիսանս		2	02
» պարտատոմս գծ		491	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		511	50
Թրամվայ		92	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա		277	50
» » » Բ		265	50
Լավրիոն		48	50
Անատոլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	7
» պարտաթուղթ	«	525	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	08 3/4
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին առնակոս չէք	մարք	18	73
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	91

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	02
Անգլիական ոսկի	»	109	30
Բօլ Իմբէրիալ	»	89	20
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	109	02
Մէթալիք	»	—	—
Ռուբլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	9	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		87	87
Միացեալ պարտք	բաց.	84	63
	գոց.	84	37
Օսմանեան Պանքա		12	63
Թուրքական 1888-1889		91	50
Հելլենական 5 %		45	—
» Մօնոբոլ		46	50
Պորտուգալական 1892		92	—
Էժիբսիէն Ունիֆիէ		104	87
Ճաբոնական %		75	25
Թրանսվալ		3	75
Շարթըրտ		1	40
Փոխանակագիր		25	37 1/2

ԲԱՐԻԶ, 3 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	60
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	86	20
գոց.	»	86	12
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	567	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	121	75
Օսմ. Մաքսատուն	»	456	—
Օսմ. Ռէժի	»	374	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	510	—
Քրէտի Լիոնէ գուբոնը կտրած	»	1182	—
Իտալական Ռանթ	»	103	05
Սպանիական արտաքին	»	85	62
Աւստրիական	«	102	—
Թրանսվալ	»	96	—
Ռուսական 4 %, 1901	»	91	90
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	250
Դրամագլուխ	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 3 Օգոստոս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	80
Ռումէլիի երկաթուղի	»	126	75
Օսմ. Ռէժի	»	242	—

ՊԷՐԼԻՆ, 3 Օգոստոս

Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	82	40
Ռումէլիի երկաթուղի	»	137	75
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	51
Փխն. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	293

ՊՐԻՒՍԷԼ, 3 Օգոստոս

Միացեալ պարտք	85	18
Ռումէլիի երկաթուղի	121	50

ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱԶԴ. — Ազգ. Կեդրոնական վարժարանի Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ վարժարանին նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Ա. կարգը մտնել փափաքող աշակերտները կը հրաւիրուին ներկայանալ Ղալաթիոյ խորհրդարանը ամէն օր մինչեւ ժամը 3 ու կէս (Ը. Թ), արձանագրուելու եւ ստանալու համար մուտից քննութեանց ծրագիրը։ Պատ. Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ վկայուած շրջանաւարտները առանց քննութեան կ'ընդունուին։

Մուտից քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ օգոստոս 27 ուրբաթ եւ 28 շաբաթ օրերը, ժամը 2ին (Ը.Թ.)։

Իսկ Կեդր. Նախակրթարանի բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ օգոստոս 23 բշ. օր. հետեւաբար կը հրաւիրուին թէ՛ հին եւ թէ նոր գալիք աշակերտները մինչեւ նոյն օր, ամէն առտու, ներկայանալ Ղալաթիոյ խորհրդարանը, արձանագրուելու համար։

3—6 Խնամակալութիւն
17 յուլիս 1904 Ղալաթիա

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ
1828-1929 ԻՆ

1828
L'UNION
DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ
1828-1829

Ապահովագրական Ընկերութիւն

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1902ի վերջը հատուցեալ վնասներ	284	Միլիոն ֆրանք
1902ին գանձուած ապահովագին	25	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	119	» »
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	22	Միլիառ »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1902ի վերջը հատուցեալ վնասներ	130	Միլիոն ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	72	»
Դրամագլուխ և պահեստ	179	» »
1902ին գանձուած ապահովագին	16½	» »

Որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կը համեմատի 100ին 60 —ինչ որ «Իւնիօն»ի ապահովագրեալց կ'ընծայէ հսկայ երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ Ո ԵՒ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։

Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղչեալ գիներով։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Իւնիօն»ի ապահովագրուողք ՁԵՐԾ են այն վնասներէն և յուսախաբութիւններէն, որոնց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու բարդման (accumulation des bénéfices) ՑՌՈՒԻ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան գրասենեակն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

27 Թուրքիոյ և Արեւելքի Տնօրէնութիւն 5—50
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Պետ Կենաց ճիւղին ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Բասաժ Քաթրճը Օղլու։
Մասնաճիւղ՝ Ղալաթիա Ինայէթ խան. Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ։

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԷՐԹԷՊԱՆԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 16,
ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆԻՆ ՔՈՎ, ԿԱԼԱԹԱ

Յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցուի թէ այս վաճառատունը կը ծախէ Պէրիւսէլի գորգեր, թիւլէ ընտիր վարագոյրներ, այլ եւ այլ տեսակ քօրնիշներ. կարասիներու յարդարման յատուկ կերպասներ՝ բամպակէ, բուրդէ, մետաքսէ, նաեւ հայելիներ, քօնսօլներ, պիւֆէներ, մահճակալներ, աթոռներ, նկարներ, պատի ժամացոյցներ, եւն.։ Բոլոր այս ապրանքները կը ծախուին շատ չափաւոր պայմաններով։ Վաճառատունը իր յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ կը դնէ սալոնի, ննջասենեակի եւ ճաշասրահի ամբողջական կարասիներ։ Օթոցագործութեան առաջնակարգ տուներ վարժ օթոցարար մը պատրաստ կը գտնուի վաճառատան մէջ, կարասիներու յարդարման աշխատութիւններ կատարելու համար։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
29 ՀԱՍՏԱՏ ԳԻՆԵՐ 10—50

ԻԼԱՆ
(Խազինէի Խասսայի Շահանէ)

Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ միւպատա օլունանտ չայիր իլէ ատանըն միւնաղասասընա պաշլանըլտըղընտան իթայէ թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէօրինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթասհիպէն Խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհաէ կելմէլէրի։

Ֆի 18 Թէմուզ 320 3—3

Ընկերութիւն ՔԱՐՄԷԼ Օրիանթալ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ

ՌԻՇՈՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն
Վարշաւիոյ կայսերական բժշկական ժողովոյ տարրալուծմամբ

ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ, ՓԱՐԻԶ 1900

1903 յունուար 2ին մեր այցելեցինք Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 շիշ։ Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ
ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒԺԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական Ֆաքիւլթէին բրոֆէսոր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Պօրտոյի գիտութեանց Ֆաքիւլթէին բրոֆէսոր ԿԱՅՈՆԻ, Համպուրկի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՔԻ, Ս. Բեդերսպուրկի կայսերական համալսարանին բրոֆէսոր Ա. ԲԷԼԻ եւ Օտէսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսոր Ա. ՎԷՐԻԿՈՒ կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՔԸ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ Թիւ 145—147
9 Եթիկէթին եւ խցանի քաքիւլներուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը 8—50

(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Թաղեաց հասոյթներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ դրոշմի կանոնագրին 32 եւ 33րդ յօդուածներու տրամադրութեան համաձայն մասնաւոր կնիքներ պատրաստուած են արտասովոր դրոշմին համար կարգ մը տպագրուած թուղթերու եւ ֆորմիւլներու, որոնք ենթակայ են 2, 5, 10 եւ 20 փարայի եւ 1, 2, 3, 5 եւ 25 ղրշ.ի դրոշմել տուրքի։ Հետեւաբար, անոնք որ կ'ուզեն դրոշմի ենթարկել այս կարգի թուղթերը պէտք է ներկայացնեն զանոնք մասնաւոր դիւանին, Պոլիս Չինարանի տեսչութեան, ուր հարկ եղած ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին, կանոնական տուրքի կանխիկ վճարմամբ եւ հարիւրին 5 զեղչուելով՝ ըլլալիք կորուստի փոխարէն։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

28/11 Յուլիս 1904

Յ. Գ. Մասնաւոր պաստառներ պիտի դրուին տրամադրութեան տակ այն անձերուն որոնք ուզեն անոնցմէ։
14—25

LA CONFIANCE

ԼԱ ՔՈՆՖԻԱՆՍ

Ապահովագրական Ընկերութիւն
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1844ԻՆ

Ֆրանսական կառավարութեան քօնթրօլին տակ գործող այս Ընկերութեան երաշխաւորեալ դրամագլուխն է 56,000,000։

Իր անխախտ սկզբունքն է ուղղամտութիւն եւ կանոնաւորութիւն իր բոլոր գործառնութեանց մէջ։

Ամէն ուրեք մեծ համարման եւ վստահութեան արժանացած այս Ընկերութիւնը՝ միշտ գոհ ձգած է իր յաճախորդները՝ նոյն իսկ ամէնէն հեռաւոր մասնաճիւղերուն դիմաց։

Ընկերութեան դրամատունն է Գրէտի Լիոնէն։

Այս Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն աւանձնուած է հրապարակին ծանօթ ԳԱՌՆԻԿ ԱՃԱՌԵԱՆ, անոր պէտք է դիմել հրդեհի վերաբերեալ ապահովագրութեանց կամ տեղեկութեանց համար։

Գ. Աճառեան կը վարէ նաեւ ծովային եւ կեանքի ապահովագրական գործակալութիւն։

Հասցէ—Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Պէօյիւք Եըլտըզ խան, Թիւ 14։ 6 3—49

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի. Պորտոյի. Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	3000	Թիպս	2500
[illegible]	3000	Նէֆթիս	2100
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
[illegible]	3000	Կառնաք	1500
[illegible]	2500	Ֆիլէ	1100

Դիմել առ Ժ. Վ. ՌԻԹՈՒԼ եւ Ընկ.
Ռիթթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
20 16—50 13 Ճէմս Սդրիդ Լիվըրփուլ

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ ու խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, առաջ օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո'եւէ առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնաւորութեան, մեռնմանը, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց իմաց տրուելու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո'եւէ սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ բեկէն կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Վճարուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու եւ ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհիս ո'ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է հարիւրին 18 ու կէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 եւ 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Թահթաբրուն խան, Օսմ. Պանքային դիմացը։ 31 3—50

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գօնիա, Լառնագա, Գահիրէ, Մերսին, Միթիլի, Ռուսչուք, Բորդ-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գօնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չեքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտիններ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կուբոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կուտայ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք։ 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 առ հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 1½ առ հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, եւ աւելի զատ ապրանքներու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ եւ գօնսինիասիոնով եւ ազատ տէբոզիթոյով ապրանքներ ալ կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Րումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւլն. եւլն.։ Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Րումէլի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու քուփոնները եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 10ը օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան 3½% ֆրանսական եւ 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պզտիկ ընթացիկ հաշուի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփերուն մէջ կը պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխառութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 188 Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու. երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել,
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 10—50

ԹԸ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գոյքը 1900 դեկտեմբերին	Ֆր. 217,206,050
Տարեկան հասոյթ ապահովագիններէ եւ տոկոսներէ, 1900 դեկտ. 31ին	» 33,303,250
Վճարումներ՝ բանթ վիժէրներու, ապահովագրութեան պայմանագիրներու, վերագնումներու, եւլն. Ընկերութեան հիմնարկութենէն՝ 1848էն ի վեր	» 488,726,400
1900ի տարեշրջանին մէջ Ընկերութիւնը 5556 ապահովագիր յանձնած է, որ կը ներկայացնեն	» 44,751,575

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝
ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ

Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան, Պոլիս, իսկ Ղալաթիոյ մէջ՝ Ալեքսիատի խան եւ Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 8։

ՔԱԹՐԻՈԹԻՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.	ԿԱՐՏԻԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1824ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ	1821ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,500,000 անգլիական ոսկի	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,000,000 անգլիական ոսկի

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
5 Ընդհանուր գործակալ ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ, Ալալէմճի խան, Պոլիս 3—48

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գամօ	149	Կոզօ	[illegible]	Մա[illegible]ո	724	Րոզարիօ	133
Ալէպպօ	3607	Գոնկօ	906	Կրոտոնա	1195	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Լիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	[illegible]	1735
Արիոսօ	2277	Ֆիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3517	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տորինօ	937	[illegible]	312	Միլօ	1057	Սորէնօ	1203
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	1383	Հորաթիօ	3610	Մոնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1323
Պրավօ	1076	Տէպօ	1713	[illegible]	595	Մուրիլլօ	1419	Թ. Ուիլսըն	1356
Պրիւնօ	841	[illegible]	544	Իակօ	2354	Ներօ	1033	Թորօ	3327
Բըֆֆալօ	448	Էպրօ	2461	Իտահօ	[illegible]	[illegible]	410	Թոլտօ	1470
Չիլրօ	1371	Էլտորատօ	1320	[illegible]	1010	Օնթարիօ	4036	[illegible]	481
Գալիպսօ	1337	[illegible]	84	Քէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	934	[illegible]	1807	Բոլէրօ	631	Վասօ	1914
[illegible]	1094	Ֆինլանտ	1028	Քովնօ	1700	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
[illegible]	2739	Ֆլամինկ	1449	Լօ	1063	[illegible]	229	Վ. Ուիլսըն	2396
[illegible]	1831	Ֆրանչիսկօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րոսլին	1663	Վէտոռ	1353
Ֆլօ	1697	[illegible]	306	Լիվոռնօ	1153	Րոլլօ	1613	Վէրօ	120
Գոլորատօ	4225	Կիկանօ	1143	[illegible]	3191	[illegible]	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուէնկ։
Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւէթ խան, Ղալաթիա 10 19—50

COMP. RUSS

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յուլիս
Կշ. 2 /3 Սեւաստաբոլ ժամը 10ին առտու։ Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Քարապալուռ-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ. 22,4 Օտէսա ժամը 10ին առտու։
Շբ. 24,6 Մէթէլին, Իզմիր, Քիոս, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։
13 Օտէսա ժամը 2ին իրիկուն։ 10—50

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանողաց.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիրճինիան	10500	Ֆլորիտա	3500
[illegible]	10500	Իմբրիչիէն	3500
Պէլճիքեան	10500	[illegible]	3000
Լանգաշիրեան	9000	Ալճէրեան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արաբեան	3500
[illegible]	8000	Արմէնեան	2500
[illegible]	8000	Անատոլեան	2500
[illegible]	8000	Ալղաշիրին	750
[illegible]	8000	Լէսպիեան	2000
[illegible]	3700	Մինիօ	900
[illegible]	3700	Օրօրքօ	800
[illegible]	3700	Լիպոլ	83
Եգիպտեան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքները այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
16—50 12 [illegible]

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Որ ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվըրփուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13800	Սիլվանիա	559
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4841
Լուգանիա	12950	[illegible]	3228
Քամփանիա	12950	Պավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2936
Ումպրիա	8128	[illegible]	2935
Էթրուրիա	8120	Սլավոնիա	2558
Սերվիա	7392	[illegible]	2181
[illegible]	7269	[illegible]	16 1

Դիմել առ ՃՈԼԻ Է ՍԻԿԷՐ
17—50 Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (129)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

Բարիզի Գործաւորուհիները

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

ԿԱՍԹՕՆԻ ԾՆՈՂՔԸ

Կասթօն գլուխը ծռեց եւ հառաչով մը միայն պատասխանեց այս հարցման։

—Մեռա՞ծ են, ըսաւ մանկամարդ աղջիկը անձկութեամբ։

—Այո՛։

—Բացարձա՞կ կերպով։

—Ամէն փառք գործածեցի, անոնց հաւանութիւնը առնելու համար, բայց չկրցի ոչինչ ձեռք ձգել։

—Ոչինչ մի... Չէ՞ք կարծեր որ իրենց մեռած ըլլան։

—Ընդհակառակը համոզուած եմ թէ ապագային պիտի ճանչնան իրենց սխալը. առայժմ անողոք են։

Ամբողջ էութեամբ մորմոքած, մանկամարդ աղջիկը պատասխանեց.

—Կասթօն, չեմ կրնար ձեր կինը ըլլալ։

—Սիւզա՛ն...

—Անկարելի՛ բան է, ըսաւ գլուխը ցնցելով։

—Ինչո՞ւ համար, ըսաւ յուզումէն սարսռալով... Ուզածիս պէս ամուսնանալու տարիքը եւ իրաւունքը ունիմ... Պիտի գործածեմ այդ իրաւունքս... հարկ է որ ծնողքս գլուխ ծռեն կատարուած իրողութեան մը առջեւ։

—Ո՛չ, Կասթօն, ըսաւ Սիւզան ծանր ու յամր ձայնով... Մարդ պէտք չէ ընդվզի իր հօրն ու մօրը կամքին դէմ... պէտք չէ արհամարհել անոնց հեղինակութիւնը... Նուիրական է անիկա։

—Բայց քանի որ կը մոլորին։

—Միտքերնիդ բերէք անգամ մը այն ղայրոյթն ու ատելութիւնը զոր պիտի սնուցանեն ինծի նկատմամբ... Ո՛վ գիտէ թէ արկածախնդիր կնոջ մը պէս չպիտի վարուին ինծի հետ., թերեւս [illegible] մըն ալ վերագրեն ինծի...

—Ա՛հ, սիրելիս...

—Կասթօն, աշխարհիս մէջ անանկ էակներ կան որոնք դատապարտուած են տառապելու... բարեկամս, իմ մութ ճակատագրիս ձգեցէք զիս զիս... Չեմ ուզեր որ մասնակից ըլլաք ծնողքէս ի վեր իմ ենթակայ եղած դժբախտութեանս։

—Սիւզան, կը պաշտեմ ձեզ եւ ամէն բանի պիտի դիմադրեմ, տիրանալու համար ձեզի։

—Պէտք չէ այդպէս ընել... Ձգեցէ՛ք զիս։ Խօսք տուէ՛ք ինծի... Չեմ կրնար ո՛չ ես յոյս դնել ձեր վրայ։

—Ո՛չ մէկ բան պիտի կրնայ զատել մեր սրտերը... Ձեր սէրը տուէք ինծի... Չէք կրնար ետ առնել զայն։

—Կասթօն... Գթացէ՛ք, ըսաւ Սիւզան թախանձագին։

—[illegible] մը չպիտի ըլլայ, յարեց Կասթօն իրեն երկարող ձեռքերը բռնելով... Սիւզան, ի՛նչ որ ալ ընէք, միշտ իմս էք ու իմս պիտի ըլլաք։

Խեղճ աղջիկը նուաղելու պէս կ'ըլլար տարփանքի այս պոռթկումին առջեւ։

—Կասթօն, հիմա այդպէս կ'ըսէք, բայց աւելի յետոյ պիտի խոստովանիք թէ իրաւունք ունէի ձեր տուած խօսքը ետ դարձնելու։

—Չեմ ընդունիր այդ զոհողութիւնը... վատութիւն մը պիտի ըլլար իմ կողմէս։

Մանկամարդ աղջկան դէմքը ողողուած էր արցունքներով։

—Ա՛հ, լաւ գիտէի որ պահ մը ընդնշմարած աստուածային ուրախութիւնս չէր կրնար ինծի վերապահուած ըլլալ, մրմնջեց Սիւզան հեծկլտուքներով ընդմիջուած ձայնով մը։

—Իսկ ես անգամ մըն ալ կը հաւատամ թէ այս ամուսնութիւնը տեղի պիտի ունենայ։

—Չեմ ուզեր։ Ձեր եւ ձեր ծնողքին միջեւ գժտութեան պատճառ ըլլալ չեմ ուզեր... Կասթօն, կը պահանջեմ որ հրաժարիք ինծի հետ ամուսնանալու գաղափարէն։

—Ա՛հ, ըսել է զիս չէք սիրե՛ր։

—Այո՛, կը սիրեմ։ Եւ նոյն իսկ այդ սէրն է որ ուժ կուտայ ինծի՝ թելադրելու որ մոռնաք զիս եւ ձեր ծնողքին յարմար դատած կնոջ հետ ամուսնանաք։

—Լռեցէ՛ք, Սիւզան։ Մի՛ հոյհոյէք։

—Չեմ ուզեր աղէտաբեր դեր մը կատարել ձեր կեանքին մէջ։

—Ընդհակառակը, կեանքիս յուսատու ժպիտը եւ ուրախութիւնը պիտի ըլլաք։

—Յանցաւոր պիտի համարուիմ այն օրը երբ պիտի քաջալերեմ ձեր ընդվզումը։

—Ո՛չ, ո՛չ, գոչեց Կասթօն անյաղթելի յամառութեամբ մը... իմ ու ընտանիքիս միջեւ ծագած անհամաձայնութեան հակառակ, խղճիս պայծառութիւնը չպիտի կորսնցնեմ... բանականութեանս լիութեան մէջ կը դատեմ ինքզինքս եւ արդար կը գտնեմ։ Սիւզան, պէտք է կուրօրէն հնազանդիք ինծի, քանի որ բարոյապէս իմ կինս էք արդէն։

—Պարոն Թրասի, ամենախորունկ յուսահատութեամբ եւ վերջին անգամ ըլլալով կ'ըսեմ... ինծի համար ուղղամտութեան եւ պատուի խնդիր է... Արդի պարագաներուն մէջ կը մերժեմ ձեզի հետ ամուսնանալ... Այդ որոշումս ձեր ծնողքը միայն կրնան փոխել։

Յուսահատօրէն ըսաւ Կասթօն.

—Ես ալ կը կարծէի թէ ամէն ինչ եմ ձեզի համար։

—Այնպէս էր եւ է տակաւին... Կ'երդնում մեր սիրոյն վրայ... հիմա, համոզուեցա՞ք...

Այս բաները ըսելով, նոր փայլ մը շողաց երիտասարդ փաստաբանին աչքերուն մէջ։

Երկու ձեռքերուն մէջ առաւ Սիւզանի դաստակները, եւ նայուածքը Սիւզանի աչքերուն մէջ խորասուզելով, ըսաւ.

—Այո՛, համոզուեցայ... բայց համոզուած եմ որ մահը միայն կրնայ լուծե՛լ մեր երդումները։

Իր պաշտելիին կողմէ հանդիսաւորապէս արտասանուած այս խօսքերուն ի լուր, Սիւզանի սիրտը ճմլուեցաւ։ Կոյս մարմարի մը պէս ճերմակ դարձաւ դէմքը, եւ գլուխը մեղմօրէն հակեցաւ ուսին վրայ, կարծես վիզէն մեռնելու համար։

Ցնծութեան միեւնոյն փայլը աչքերուն մէջ, Կասթօն շարունակեց.

—Եթէ գիտնամ որ, պաշտելի Սիւզան, իմինս չպիտի ըլլաք, մեր փոխադարձ սիրոյն վրայ կ'երդնում որ անձնասպան պիտի ըլլամ...

Սիւզան պատասխանեց.

—Ես պիտի խնամեմ ձեզ։

—Ա՛հ, դուք ալ անձնասպանութեան վրայ խորհեր էք, գոչեց Կասթօն անձկութեան եւ վայրագ ուրախութեան ճիչ մը արձակելով։

Առաջին անգամ ըլլալով, սեղմօրէն գրկեցին իրար, նայուածքնին իրարու աչքերու մէջ խորասուզած, անխօսուկ, անշարժ, բայց հոգինին լցուած վայրագ հեշտութեամբ մը, որ զանոնք կը մղէր այր եւ կին նկատելու զիրար, իրենց սիրոյն անզուսպ միասնականութեանը մէջ։

Թ.

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՄԻՆԱԿ

Երբ Կասթօն Թրասի մեկնեցաւ, Ֆրանսուազ Պոտուէն ներս մտաւ Սիւզանի սենեակէն։

Մանկամարդ աղջիկը անշարժ էր, նայուածքը սեւեռուն, դէմքը արցունքներէն ուռեցած։

Պառաւ գործաւորուհին իսկոյն ըմբռնեց թէ ինչո՛ւ համար Կասթօն այնքան տխուր կերպարանք մը առած էր։ Այնքան յոյզ սկզբնաւորութիւն ունեցող սիրային բանաստեղծութիւն մը յեղակարծ վախճան մը պիտի ունենա՞ր։

(Շարունակելի)